

Kaarina Ruusuvirta-Okur

MILLAISENA
KATULAPSI-ILMIÖ NÄYTTÄYTYY
EGYPTIN HURGHADAN
KAUPUNGISSA

Opinnäytetyö

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Toukokuu 2011

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 30.5.2011
Tekijä(t) Kaarina Ruusuvirta-Okur		Koulutusohjelma ja suuntautuminen Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Yhteisöpedagogi
Nimeke Millaisena katulapsi-ilmiö näyttäytyy Egyptin Hurghadan kaupungissa.		
Tiivistelmä <p>Tämä opinnäytetyö on toimeksianto Kulttuurikameljontit ry:ltä. Työ on valokuvapäiväkirjan ja haastattelujen muodossa toteutettu havainnointi lapsista Egyptin Hurghadan kaduilla.</p> <p>Katulapsi-ilmiön toteaminen islamilaisessa yhteisössä perustuu niihin tutkimuksiin, joita on tehty muissa maissa.</p> <p>Havainnoin lapsia kadulla kolmen kuukauden aikana. Heistä nousi esille katulasten ydinjoukko vaikka kaduilla kerjäsi paljon muitakin lapsia. Hurghadan erityispiirteeksi osoittautui prosentuaalisesti suuri tyttölasten osuus kadulla kerjäävistä lapsista sekä poikien varhainen työnteko.</p> <p>Hurghadan erityisasema Egyptin rantalomakohteena esittäytyi kulttuurisissa eroissa ja paikallisväestön juurettomuudessa.</p>		
Asiasanat (avainsanat) Katulapsi-ilmiö, katulapset, köyhyys, Hurghada, Egypti,		
Sivumäärä 53	Kieli suomi	URN
Ohjaavan opettajan nimi Sari Miettinen		Opinnäytetyön toimeksiantaja Päivi Arvonen

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis	
		30.5.2011	
Author(s)		Degree Programme and option	
Kaarina Ruusuvirta-Okur		The degree program of Bachelor of Humanities. Community educator	
Name of the bachelor's thesis			
How the street children phenomenon appears in Hurghada, Egypt.			
Abstract			
<p>This thesis is a project by Kaarina Ruusuvirta-Okur. The study has been done by interviews and photograph diary to highlights the street children in Hurghada, Egypt. The thesis of this Islamic community on the street children phenomenon is based on theories made in other countries.</p> <p>I studied street children during tree months. A group of street children made up a core group even it there were many other children speak for Hurghada, is the high procent-age of girls being on the streets and the boy's age when entering the work fore.</p> <p>Hurghada I having a special place as a tourist destination is defined by cultural differ-ence and the inhabitant rootlessnes.</p>			
Subject headings, (keywords)			
Street children phenomenon, street boys, deprivation, Islamic community			
Pages	Language	URN	
53	Finnish		
Remarks, notes on appendices			
Tutor		Bachelor's thesis assigned by	
Sari Miettinen		Päivi Arvonen	

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	6
2 LAPSUUS YHTEISKUNNALLISENA ILMIÖNÄ	7
2.1 YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja sen velvoitteet	9
2.2 Lasten oikeudet ja lasten asema.....	10
3 KATULAPSI-ILMIÖ.....	10
3.1 Syitä katulapseuteen	13
3.1.1 Köyhyys.....	15
4 KATULAPSI-ILMIÖ EGYPTIN	16
HURGHADASSA	16
5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
5.1 Havainnointi	23
5.2. Haastattelu	25
5.3 Valokuvaaminen.....	27
6 TULOKSET	28
6.1 Hurghadan kadulla leikkivät lapset	29
6.2 Hurghadan kerjäävät lapset sekä lapset jotka joutuvat tekemään työtä elättääkseen itsensä	31
6.3 Hurghadan katulapset	34
7 YHTEENVETO JA POHDINTA	38
7.1 Egyptin Hurghadan kaupungin katulapsi-ilmiön syyt	41
7.2 Katulapsi-ilmiön monimuotoisuus	44
7.3 Opinnäytteen tulosten arvioiminen.....	48
LÄHTEET.....	50
Henkilökohtainen tiedonanto.....	56
Muut	56

LIITE/LIITTEET

LIITE 1. Kysymysrunko

LIITE 2. Lasten oikeuksien julistus

LIITE 3. Hurghadan kartta

LIITE 4. Maslowin tarvehierarkia

1 JOHDANTO

Kävin keväällä 2009 katsomassa brittiohjaajan Danny Boylen Intiassa tekemän, kahdeksalla Oscarilla palkitun, Slummien miljonääri elokuvan- Se herätti minussa tunteen, etten milloinkaan tule tekemään katulapsiprojekteja. Pari viikkoa tästä minulle tarjoutui mahdollisuus kartoittaa Egyptin Hurghadan katulapsitilannetta, koska sain tietää, että Kairossa toimiva Cairo Street Children Development Co-operation Project ja Kulttuurikameleontit ry olisivat kiinnostuneita selvityksestä. Grönfors toteaa (1982, 58) ”*Joskus tutkimuskentälle joudutaan melkein huomaamatta olosuhteiden ansiosta*”. Opinnäytteen aineisto kerättiin talvella 2009- 2010. Hanke lähti omasta tarpeestani saada työhöni Turun Nuorisoesiankeskuksessa lisää ymmärtämistä monikulttuuris- ja kansainvälisosaamisessa. Halusin kasvattaa omaa osaamistani tutustumalla syvällisemmin islamilaiseen kulttuuriin ja katulapsen asemaan siinä.

Hurghada on kaupunki auringon alla, jonka katuja kulkee niin vähäpukeiset länsimaiset turistit kuin kokovartalohuntuihin peittyvät naiset. Näiden kahden ääripään välillä, seassa ja joukossa puikkelehtii lapsia ja nuoria, joiden katse on välttelevä ja silmien ilme tummien väsymysheijastumisen varjossa. Kulttuurierot ovat mainittavat kaikilla elämän alueilla verrattaessa Suomeen ja muhin länsimaihin.

Olin aikaisemmin käynyt Hurghadassa kolme eri kertaa. En silloin kiinnittänyt huomiota katulapsiin, mutta minua kiinnostivat erilaiset roolit tässä yhteisössä. Uskonkin, että nämä kokemukset vaikuttivat osaltaan tutkimuspaikkani valintaan. Suojanen mainitsee (1996,15) että kentälle lähtö ei ole spontaani tapahtuma vaan osa pitkäkestoista suunnitelmaa. Kolmen kuukauden oleskeluni paikan päällä aloitin harjoittelulla, jonka aikana kartoitin aluetta ja opettelini valokuvaamista havainnoinnin keinona. Tulokset, joita sillä sain, ovat subjektiivisia. Grönfors (1982, 58) jatkaa ”*On luonnollista, että eri-ikäiset, eri sukupuolta edustavat kiinnittävät huomionsa erilaisiin asioihin*”.

Egyptin Hurghadan katulapsi-ilmiö oli moninainen. Siihen vaikuttivat valtio, traditiot ja uskonto. Se näyttäytyi katulapsina ja kaduilla kerjäävinä lapsina. Luokkaerot ja sosiaalisen tasa-arvojen puute loivat juurettomuutta ja köyhyyttä. Traditionalinen lapsityövoiman käyttö sekä naisten eriarvoinen kohtelu vaikuttivat lapseen, joka eli vuo-

rovaikutteisessa kulttuurisessa ja yhteisöllisessä ympäristössä. Hurghadan erityispiirteenä oli alle 13-vuotiaiden tyttöjen suuri osuus kadulla kerjäävistä lapsista. Katulapset ovat vastoin YK:n lastenoikeuksien sopimusta. Egypti on sen allekirjoittanut, mutta ei valvo riittävästi sen toteutumista. Lapset kehittyvät yksilöllisten turistien ympäröiminä yhteisöllisessä kulttuurissa.

2 LAPSUUS YHTEISKUNNALLISENA ILMIÖNÄ

Psykologiset perustelut lapsen kehitykselle ja lapsuudelle ovat yleismaailmallisia. Marttusen mukaan (2010) sukukypsyyden saavuttaminen, keskushermoston kypsyminen, kognitiivisen, psykologinen ja sosiaalinen kehitys, erottaa lapsuuden ja nuoruuden kehitysvaiheet toisistaan. Lapsuudessa ja nuoruudessa kehittyä yksilön sisäinen tunne ja tietämys siitä, kuka minä olen ja mihin minä kuulun. Aljoki kutsuu (1998, 34) tätä tunnetta ja tietämystä identiteetiksi. Identiteetti ja itsetunto ovat osa yksilön minäkäsitystä. Identiteettiin kuuluu mm. kansallisuus ja kulttuuri. Kulttuuri-identiteetti tarkoittaa tietyn kulttuuriryhmän yhteisiä arvoja, perinteitä sekä kieltä. Lapsella identiteetti kehittyä tiedostamatta jokapäiväisessä elämässä, joten käsitteenä lapsuus on kulttuurisidonnainen.

Egyptin kulttuurisessa arvomaailmassa pienin yksikkö on suurperhe, jossa yhteisöllisyys on keskeisellä sijalla. Yhteisöllisessä kulttuurissa identiteetti on yhteisöllinen ja se perustuu ryhmään ja yhteiskuntajärjestykseen. Yksilö on henkisesti riippuvainen ja sitoutunut ennalta muovattuihin mielipiteisiin. Yhteiskuntasuhteet määräävät jopa ystävyysuhteet. Häpeä ja kasvojen menettäminen koskettaa koko sukua. (Harakka 2006.) Suomen yksilöllisessä kulttuurissa identiteetti on yksilöllinen. Yksityiselämä, itsenäisyys, erilaisuus, omat ystävät, riippumattomuus, vilpittömyys, luottamus, omat mielipiteet, ovat asioita joista jokainen vastaa itse. Suomessa yli 18-vuotias nuori on itsenäinen yksikkö, jonka omaa päätäntävaltaa ei lain mukaan kyseenalaisteta (Salo-Lee 1998). Egyptissä kyse ei ole iästä vaan sukupuolesta ja siitä perheyhteisöstä mihin hän kuuluu. Nuoret eivät saa tavata toisiaan kahden kesken ennen avioliiton solmimista, eivätkä sen jälkeenkään voi tavata toista sukupuolta olevia ystäviään ilman oman puolison läsnäoloa. Egyptiläinen kulttuuri eroaa kaikella tavoin suomalaisesta myös lapsuuden vaiheissa. Egyptissä lapset aloittavat alimmissa yhteiskuntaluokissa työn niin pian kuin siihen pystyvät, jolloin kyse ei ole yksilön iästä vaan siitä mitä yhteisö

häneltä vaatii. Suomessa määritellään nuoriksi nuorisotyölain 2 § mukaan kaikki alle 29-vuotiaat (Nuorisotyölaki 10/693). Toisaalta Kilpeläinen (2000, 36–37) viittasi elämäntapa kartoituksessaan, että lapset oppivat tarvittavat tiedot ja taidot osallistumalla vanhempien mukana arjen askareisiin ja sosiaalistuivat siten myös työelämään.

Kiintymyssuhdeteorian mukaan tieto jatkuvuudesta, hoidetuksi tulemisesta ja turvallisuuden tunteen merkityksestä auttaa ihmisen myöhempään selviytymiseen. Ihmisen riippuvuus nähdään olemassaolon positiivisena perustana ja turvallinen tunneyhteys rakastettuun, hyvinvoinnin ja stressistä toipumisen lähteenä. Teoria korostaa sitä, että ihminen tarvitsee kehdosta hautaan sitä elämän turvallista perustaa ja turvasatamaa, minkä lähestyttävissä oleva ja lähestymiseen vastaava läheinen tarjoaa (Sinkkonen 2004.) Pasanen (2004, 53–63) korostaa, että toimivan suhteen olennaisin tekijä on suhteen turvallisuus, eikä esimerkiksi ongelmanratkaisutaidot. Vehkalahti (2003, 237–265) käsittelee kotia ja kodin ikävää 1900-luvun alun suomalaisen kasvatustutkimustutkimuksen kirjeissä mikrohistoriallisessa tutkimuksessaan. Hän toteaa perheen toimeentulo-ongelmien välisen yhteyden laitospalvelukseen joutumisesta. Silti kaipuu kotiin nousee vahvasti esille. Köyhä ja puutteellinen koti oli kuitenkin koti ja siteet omiin vanhempiin vahvat.

Normaalisti nuoruusiän ihmissuhteiden kriisissä, kuten nuoren lähimmissä ihmissuhteissa tapahtuu ratkaiseva muutos. Samalla fyysinen ja psyykinen kehitys vaativat nuorta muuttamaan suhdetta myös itseensä. Nuoren irrottautuminen vanhemmistaan on hidas ja kivulias vaihe. Pyrkiessään vapautumaan vanhemmistaan tunnetasolla, nuori suuntaa heihin usein aggressiivisia tunteita ja etsii ikätovereiltaan tukea. Toisaalta hän kokee olevansa vanhemmistaan riippuvainen ja haluaa kamppailla itsensä irti siitä. Nuoruusiän irrottautumisprosessi voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen: protesti-, hajoamis-, ja uudelleenjäsentymisvaihe. (Himberg & Laakso & Peltola & Näätänen & Vidjeskog 2005.) Ihmiseksi kasvaa vain vuorovaikutuksessa toisen ihmisen kanssa, jolloin nuoruusiän kriisit ovat yksi osa normaalia kehitystä.

Suomessa lapsuus yhteiskunnallisena ilmiönä on noussut esille vasta viime vuosina lähinnä tutkimuksissa, jossa on selvitetty lasten asemaa ja heidän kuulemistaan huostaanottotilanteissa. Jahnukainen (2004) ja Pasanen (2003) toteavat, että sijoitus on aina lapselle ja vanhemmille psyykkisesti erittäin kuormittava kokemus. Hyvässä sijoitusprosessissa on kyse kokonaisuudesta ja lapsen huomioon ottaminen, häntä kuunnellen, kaikissa nuorta koskevissa päätöksissä.

Terve Suomi, the HeSSup Study 15- vuoden seurantatutkimuksessa (The HeSSup 1998- 2015) tutkitaan miten sosiaalisen tuen määrä ja laatu vaikuttaa erilaisiin aikuisiän sairauksiin. Siitä on jo käynyt ilmi, että jos ihminen kokee paljon pelkoa ja epävarmuutta lapsuudessa, vaikuttaa se suoraan aikuisiän hyvinvointiin. Lapsuuden kielteiset kokemukset voivat olla perheenjäsenten alkoholiongelmat, perheväkivalta, vanhempien mielenterveysongelmat, psyykkiset ja fyysiset laiminlyönnit.

2.1 YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja sen velvoitteet

YK hyväksyi lasten oikeuden julistuksen marraskuussa 1959, jolloin se ei sitonut valtioita oikeudellisesti ja oli hyvin yleisluontoinen. Lasten oikeuksien yleissopimus hyväksyttiin Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokouksessa 1989 (YK-liitto 2009.) Suomi liittyi sopimukseen 1991.

Sopimuksessa on mukana 193 maata (2010), vain Yhdysvallat ja Somalia eivät ole ratifioineet sopimusta. Julistuksen kymmenen periaatetta (Liite 1.) on sisälletty sopimukseen. Kun valtio ratifioi sopimuksen, sen täytyy muuttaa lakinsa ja toimintansa sopimusta vastaaviksi. Lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumista valvoo komitea, jolle valtiot raportoivat lapsen oikeuksien tilastaan viiden vuoden välein. Komitea antaa valtioille huomautuksia ja suosituksia, joihin valtioiden pitää vastata seuraavan maaraportin yhteydessä. Myös UNICEF, lastenoikeuksia puolustava organisaatio ja muut järjestöt, vaikuttavat hallitukseen lapsen oikeuksien toteutumiseksi ja tiedottavat lasten oikeuksista niin aikuisille kuin lapsillekin. Valtioilla on velvollisuus raportoida säännöllisesti lapsen oikeuksien toteutumisesta. (UNICEF 2009.)

Sopimuksessa on 54 kohtaa, joista nostan esille muutaman, jotka eivät toteudu katulapsilla. Jokaisella lapsella on oikeus elämään. Valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle (19). Lasta on suojeltava kaikelta väkivallalta, välinpitämättömältä kohtelulta ja hyväksikäytöltä (20). Lapsella, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada valtiolta erityistä suojelua ja tukea. Tällöin on kiinnitettävä huomiota lapsen kasvatukseen jatkuvuuteen sekä lapsen etniseen, uskonnolliseen ja kielelliseen taustaan (27). Lapsella on oikeus hänen ruumiillisen, henkisen, hengellisen, moraalisen ja sosiaalisen kehityksensä kannalta riittävään elintasoon (31). Lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan sekä taide- ja kult-

tuurielämään (32). Lapsella ei saa teettää työtä, joka haittaa hänen opintojaan tai vahingoittaa hänen terveyttään tai kehitystään (33). Lasta on suojeltava huumeidenkäytöltä. (34). Lasta on suojeltava kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä. (35). Valtioiden on estettävä lapsikauppa. (36). Lasta on suojeltava kaikelta hyväksikäytöltä. (42). Valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lapsen oikeudet. (UNICEF 2009.)

2.2 Lasten oikeudet ja lasten asema

Ihmisoikeudet kuuluvat kaiken ikäisille vaikka sopimus koskee alle 18-vuotiaita. YK:N lasten oikeuksien sopimus on tehty turvaamaan lapsen erityisiä tarpeita ja etuja. Kaikki lapset ovat tasa-arvoisia. Lasten oikeudet ovat aikuisten velvollisuuksia. Vanhemmilla ja huoltajilla on ensisijainen vastuu lapsensa huolenpidosta ja kasvatuksesta. Lapsella on oikeus erityiseen suojaan ja hoivaan. Lapsella on oikeus riittävään osuuteen yhteiskunnan voimavaroista. Lapsella on oikeus osallistua ikänsä ja kehitystasonsa mukaiseen itseään koskevaan päätöksentekoon. (Unicef 2010.)

YK:n vuosituhatjulistuksessa (2000) korostettiin maailmankehitysongelmien ratkaisua 2015 mennessä.

Vuosituhatavoitteet ovat mm. äärimmäisen köyhyyden ja nälän poistaminen, peruskoulutusmahdollisuuksien takaaminen kaikille, sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja naisten aseman parantaminen.

Lapsikuolleisuuden vähentäminen on suoraan vaikuttamassa lasten asemaan. Unicefin lastenavunrahaston kohteena ovat mm rokotusohjelmat, ravinnonsaannin turvaaminen, peruskoulutus, lasten suojelu ja oikeudet (UNICEF 2011). Tuori & Vähälummukka & Yletyinen toteavat (2001, 42) Egyptin hylättyjen lasten aseman olevan erittäin huonon.

3 KATULAPSI-ILMIÖ

YK:n mukaan katulapseksi määritellään kaikki kadulla asuvat alle 18-vuotiaat. Katulapsista puhuttaessa kadulla tarkoitetaan kodin ulkopuolista, julkista tilaa, joka voi olla mikä tahansa yleisessä käytössä oleva paikka. Myös niitä lapsia, jotka joutuvat viettämään pitkiä päiviä kadulla elantoa tienaaamassa, mutta jotka käyvät kotona nukku-

massa, voidaan pitää katulapsina. Kaikille katulapsille yhteistä on katuelämä, jonka uhkana ovat muun muassa väkivalta, hyväksikäyttö ja huumausaineet. Kaduilla elävät lapset joutuvatkin helposti fyysisesti ja seksuaalisesti hyväksikäytetyiksi. Nuoret saattavatkin nukkua päivisin, jolloin kaduilla liikkuu paljon ihmisiä ja on turvallisempaa kuin yöllä. Katulapset jäävät paitsi sellaisista perusoikeuksista kuin koulutuksesta, sosiaaliturvasta, terveydenhuollosta ja turvallisesta kasvuympäristöstä (UNICEF 2009).

Katulasten laskemisessa on monia ongelmia. He ovat alituisesti liikkeellä ja välttelevät viranomaisia. Valtiot eivät myöskään esittele mielellään katulapsitilastojaan, vaan ongelmaa pyritään enemmänkin piilottelemaan ja vähättelemään. Siitä johtuukin osin toisistaan niin paljon poikkeavat arviot UNICEF on arvioinut, että katulapsia oli jo vuonna 1986 yli 30 miljoonaa. Vuoden 1997 Unicefin kirjaama arvio katulapsista oli taas jo yli 100 miljoonaa. Tähän lukuun kuuluvat kaikki kaduilla elävät nuoret, heistä 200 000 – 1 000 000 Egyptissä.

Englanninkielisessä keskustelussa katulapset on jaettu kahteen eri ryhmään, missä "Children on the street" (=lapset kadulla) tarkoittaa niitä lapsia, jotka pitävät jonkin näköisiä yhteyksiä perheeseensä. "Children of the street" (=katujen lapset) taas tarkoittaa niitä lapsia, jotka elävät kaduilla ilman aikuisten huolenpitoa. Terminologian sekavuudesta kertoo myös sanat "street children" (= katulapset), jolloin useimmin ymmärretään lapset jotka tekevät työtä kadulla ja tiettyyn maahan kohdistuvana "children in the street" katulapset esim. Egyptin Hurghadan kaduilla (UNICEF 2010).

Tikka (2005, 13–15) eritteli omassa tutkimuksessaan perinteisen ja modernin katulapsi-ilmiön. Euroopan maissa on lastensuojelujärjestelmä joka perinteisesti huolehtii orvoista tai hylätyistä lapsista. Modernissa ilmiössä lapsilla voi olla koti vaikkapa laitoksessa, mutta heidän aikuiskontaktinsa ovat vähäiset. Tikka totesi näiden kahden ryhmän yhtäläisyyden olevan lasten perheiden syrjäytymisessä ja niiden moniongelmaisuuksissa. Samaan tulokseen päätyi Jahnukainen (2004, 293- 330) tutkiessaan Suomen koulukotien asukkaiden jälkihuoltoa. Koulukodista eteenpäin siirtyneet nuoret jäivät lähes säännönmukaisesti yksin. Tukena oli vain kaveriporukka, ei perhe- tai muuta lähiyhteisöä. Vuosien hoito ja kuntoutus jäi tällöin kesken ilman asiaankuuluvaa tukea. Ongelmat kasaantuivat ja jopa periytyivät. The Egypt Human Development Report (2010), joka tutki 18- 29 vuotiaita nuoria, totesi osaltaan saman. Ongelmien

kasaantuminen yli sukupolvien, köyhyys, koulutuksen puute varsinkin maaseudulla, traditiot, perinteet, uskonto sekä se, että 82 %:a nuorista ei ollut kiinnostunut politiikasta. Tässä prosenttiluvuissa kyse on 20 miljoonasta kansalaisesta.

Katulapsi ei kehity samalla tavoin kuin saman ikäinen lapsi normaaleissa olosuhteissa. Eriksonin psykososiaalinen kehitysteoria on yksi harvoja koko ihmisen elämäntähtäviä käsitteleviä psykologisia teorioita, jossa käsitellään myös lapsuutta. Tämän 1950-luvulla syntyneen teorian ydinajatuksena on, että ihminen kohtaa elämäntähtäviensä aikana kahdeksan kehityskriisiä, joiden aikana hän joutuu ratkaisemaan kehitystehtäviä. Kunkin ikäkauden kehityshaasteet tuottavat kehityskriisin. Ilman kriisiä kasvu ei ole mahdollista ja ne kuuluvat jokaisen elämäntähtäviensä. Juuttuminen johonkin kriisiin tai ratkaisun epäonnistuminen vaikeuttaa haitallisesti myöhempään kehitykseen. Se lannistaa ja estää tavoitteiden saavuttamista. Kehitystehtävien onnistunut ratkaisu lisää yksilön itseluottamusta ja yrittämisen halua.

Havighurst laajensi Eriksonin käsitettä kehitystehtäväksi, jotka ovat sidoksissa tiettyyn yhteiskuntaan ja kulttuuriin, ja tapa miten ne ratkaistaan ohjaa yksilön persoonallisuuden kehityksen suuntaa elämän aikana (Himberg & Laakso & Peltola & Näätänen & Vidjeskog 2005).

Jahnukainen (2004, 293 - 330) ja Pasanen (2004, 53 -63) päätyvät samaan tulokseen. Ihminen tarvitsee toista ihmistä tuekseen. Puolivuoti vauva koki menettämisen tuskaa jos hänellä ei siihen asti ollut sama aikuinen tukena. Tämä vaikutti hänen kehityksensä, koska hänen perusluottamuksensa elämään katosi. Jahnukainen (2004) toteaa, että nuoret joilla on kasaantuneita oppimisvaikeuksia ja käyttäytymis- ja sopeutumisen vaikeuksia, selviytyvät muita heikommin koulun jälkeisessä elämässä kuin vammautumattomat ikätoverinsa.

Egyptin katulapsista moni jäi ilman perusoikeuksia. Egyptin katulasten joukossa oli monta näkymätöntä. Lapsi, jolla ei ole henkilöpapereita, ei ole oikeutettu kansalaisuuteen. Näkymätön ihminen tarkoittaa sellaista henkilöä, jota ei virallisesti ole olemassa. Hänellä ei ole syntymä- tai henkilötodistusta, eikä hänellä ole sen vuoksi mitään kansalaiselle kuuluvia oikeuksia. Näkymätöntä ihmistä ei näy tilastoissa eikä rekistereissä. Näkymätön lapsi jää paitsi monista lapsen oikeuksista, kun taas näkymätön aikuinen ei saa kansalaisuutta, jolloin hän ei voi äänestää, hakea oikeudellista apua tai sosiaaliturvaa (Kirkon ulkomaanapu 2009). Katuäitien lapsilla oli erityisen suuri

riski joutua Egyptissä näkymättömän asemaan. Tämä johtui siitä, että useimmiten kadulla syntyneiden lasten isä oli tuntematon, ja Egyptissä isättömille lapsille oli vaikeaa hankkia henkilöllisyyspapereita. Paikallisen käytännön mukaan ihmisen nimi muodostetaan niin, että etunimen jälkeen tulee isän ja isoisan nimet. Kun isää ei ole tiedossa, ei lapsi saa sukunimeä, eikä voi näin ollen saada myöskään syntymätodistusta. Nykyisen lain mukaan lapselle voi tosin antaa äidin nimen tai kuvitteellisen isän nimen, mutta läheskään aina viranomaiset eivät ole halukkaita yhteistyöhön.

Usein vauvojen kohtalona on kidnappaus tai kuolema, sillä katuäideillä ei ole keinoja suojella lapsiaan kadun monilta vaaroilta. (Al Ahram Weekly 2006). Rekisterin ulkopuolelle jääneiden on vaikea päästä kouluun tai saada sairaalahoitoa. Heillä ei ole äänioikeutta, he eivät saa passia eivätkä voi nauttia täyttä esivallan suojelua. Junttilan (2006)mukaan heillä ei ole tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan tai vaikuttaa edes oman elämäntilanteensa parantamiseen. Syrjäytyneiden on lähes mahdotonta esimerkiksi avata säästötiliä tai saada pientä lainaa.

Katulapseksi ei muututa yhdessä yössä, vaan kyseessä on kolmivaiheinen prosessi. Ensimmäistä kertaa lapsi lähtee kadulle yleensä odottamatta vakavan riidan, pahoinpitelyn tai hyväksikäytön jälkeen. Lapsi kokee, että hän ei ole enää tervetullut kotiinsa. Juuri kadulle saapunut lapsi on hyvin avuton. Hän ei tiedä kuinka kadulla hankitaan ruokaa tai missä voi nukkua turvassa. Ensimmäinen kosketus katuelämään on niin traumaattinen, että useimmat lapset palaavat joksikin aikaa kotiinsa. Toinen vaihe on monella tapaa häilyvä. Lapsi asuu välillä kadulla, välillä kotona, aina tilanteesta riippuen. Jos elämä kadulla käy liian vaaralliseksi, hän menee kotiinsa, mutta kun kotiolut tuntuvat liian ahdistavilta, hän palaa jälleen kadulle. Vasta prosessin kolmannessa vaiheessa katulapsi elää itsenäistä elämää kadulla eikä ole enää riippuvainen huoltajistaan. Tässä vaiheessa lapsi on liittynyt johonkin katujengiin, joka on nyt hänen perheensä.(Consortion for street children 2004).

3.1 Syitä katulapseuteen

Helsinki prosessissa (1989) todettiin, että Euroopassa lapset ajautuvat kadulle erilaisista modernille kaupunkiyhteiskunnalle ominaisista syistä. Keskeisimmät syyt liittyvät syrjäytymiseen, perhettä sosiaalisena yksikkönä kohdanneisiin muutoksiin sekä puutteisiin lastensuojelujärjestelmässä. Katulasten oletetaan myös

olevan seurausta asuinalueiden slummiutumuksesta ja sukupolvelta toiselle periytyvästä syrjäytymisestä (Mäkinen 2009).

Eurooppalaisissa hyvinvointivaltioissa katulapsi-ilmiön syyt ovat toisenlaiset kuin Egyptissä. Tällaisia uhkia ovat esimerkiksi Helsinki prosessin (1989) mukaan vakavat ympäristöongelmat, turvattomuuden ja köyhyyden jatkuminen ja sosiaalinen vastakkaisajattelu.

Köyhyys on yhtenä syynä kadulle joutumiseen, joissain tapauksissa koko perhe saattaa elää kadulla. Asunnosta on pula samoin ruuasta, vanhemmilla ei ole varaa elättää lapsiaan.

Suomessa katulapsi-ilmiötä ovat tutkineet mm. Norlamo (1994) ja Huhtala (Huhtala & Norlamo 1995.) Heidän aineistostaan keskeiseksi nousivat modernin katulapsi-ilmiöksi aikuisten ja nuorten vähäiset aikuiskontaktit. Aseman lapset ja Punainen risti turvatalotoiminnallaan pyrkii ehkäisemään tätä. Katulapset kehittävät enemmän tai vähemmän tietoisesti elämäntapaa, johon ei kuulu aikuiskontakteja. Se johtuu siitä, että nämä lapset näkevät aikuisten pettäneen heidät. Avioerot, vanhempien kuolema, kotiväkivalta, inesti, seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen pakottaminen työhön jne.

Afrikassa on paljon orpoja, jotka ovat joutuneet kaduille vanhempien kuoltua Aidsiin. Noin 76 prosenttia maailman kaikista hiv-positiivista naisista elää Saharan eteläpuolisissa maissa. Vuonna 2009 33,3 miljoona ihmistä eli Hiv-positiivisena, ja 1,8 miljoona kuoli Aidsista johtuviin sairauksiin (Ulkoasiainministeriö, 2011). Kodittomuus pakottaa katulapsen oleskelemaan päivät kadulla ja viettämään siellä myös yöt. Osa katulapsista on orpoja, osalla on ainakin toinen vanhempi elossa. Katu näyttää siis paremmalta vaihtoehdolta, koska sieltä löytyy muitakin lapsia ja nuoria, joilla on aivan sama elämäntilanne. Siellä on myös paljon rikollisuutta, väkivaltaa, huumeita, prostituutiota, joihin suurin osa katulapsista jossain vaiheessa sekaantuukin. Kaikille lapsille yhteistä on katuelämä.

Consortion for street children (2004) mainittiin, että yleensä kaduilla asuvien lasten ja nuorten ongelmat alkavat jo varhaislapsuudessa. Lasten vanhemmilla on voinut olla jo silloin niin paljon ongelmia, että he eivät ole pystyneet tukemaan

lastensa kasvua. Vanhemmat ovat laiminlyöneet lapsiaan, eivätkä ole välttämättä ole pystyneet tyydyttämään edes lasten perustarpeita. (Liite 4.)

3.1.1 Köyhyys

Vuoden 2008 maailmassa oli ensi kertaa yli miljardi nälkää näkevää ihmistä. Neljäsosa lapsista kehitysmaissa on edelleen alipainoisia. Köyhyyttä voi mitata erilaisilla keinoilla, mutta väestönkasvu ja köyhyys linkittyvät vahvasti toisiinsa. Määriteltäessä rahan ja omaisuuden suhdetta tuloihin ja varallisuuteen Egypti on OECD:n (2010) mukaan keskitulotason kehitysmaa. Yli 20 prosenttia egyptiläisistä elää köyhyysrajan (alle 2 USD / päivässä) alapuolella ja toiset 20 prosenttia vain niukasti rajan yläpuolella. Yksi suurimmista Egyptiä kohtaavista haasteista on nopea väestönkasvu. Osittain siitä johtuen Egypti taistelee asunto- ja maapulan sekä korkeiden työttömyyslukujen kanssa. (Suomen ulkoasianministeriö 2010). Suomen YK-liiton (2010) mukaan Egyptin ja Suomen köyhyysprosentti oli 2005 sama 5,0, kun indikaattorina käytetään aliravitun väestön osuutta. Bruttokansantuotetta verrattaessa asukasta kohden Suomi oli (2006) 35195 dollarilla 11:lla paikalla, kun Egypti on 100:s 4664 dollarilla. Bruttokansatulon erot olivat 2009 Egypti 5690, Suomi 34430.

Suomi rahoitti 2010 UNDP kehitysohjelmaa 19 miljoonalla eurolla. Ohjelman toiminta kohdistuu köyhyyden poistamiseen ja kehitysmaiden oman kapasiteetin kehittämiseen demokratian, konfliktien ennaltaehkäisyn ja niistä toipumisen että ympäristöuhkien suhteen. Yk:n alaisen UNFPA yleisavustus Suomelta oli (2010) 25 miljoona euroa. Väestörahoisto keskittyy väestöpolitiikan ohella lisääntymisterveyteen sekä naisten ja tyttöjen oikeuksiin lisääntymis- ja seksuaaliterveyskysymyksissä. (Ulkoasianministeriö, 2011.)

Egyptin asukkailla ei ole samaa sosiaaliturvaa kuin Suomessa, tämän vuoksi suurta lapsimäärää pidetään hyvin monessa maassa vielä vanhuuden turvana. Myös lasten työnteko hyväksytään köyhillä alueilla. Vaikka rahaa ja tuloeroja on perinteisesti käytetty köyhyyden mittarina, ei niiden avulla voida mitata köyhyyden koko kuvaa. Köyhyys on hyvin moniulotteista puutetta elämän perustarpeista ja hyvinvoinnista. Köyhyys on puutetta puhtaasta juomavedestä, huonoa ravintoa ja suoranaista nälkää, riittävä ja monipuolinen ravinto on edellytys lapsen kehittymiseen ja hyvään terveyteen.

Surkeita asuinoloja, olematonta saniteettihygieniaa, terveydenhuollon puutetta, lukutaidottomuutta ja koulutuksen puutetta, syrjäytyneisyyttä yhteiskunnasta, turvattomuutta, epätasa-arvoa, huonoja ihmisoikeuksia, saastunutta ympäristöä tai sen huonoa tilaa (UNICEF.)

4 KATULAPSI-ILMIÖ EGYPTIN HURGHADASSA

Hurghadassa luokkaerot ovat suuret. Asunalueet ovat hyvin erilaisia. Rikkaat ja köyhät elävät eri maailmoissa. Siinä missä Hurghadan katulapsi elättää itseään myymällä rikkoutuneita ja likaisia banaaninlehtiin painettuja kuvia (kuva 1), niin palvelijat huolehtivat varakkaimpien vanhempien lapsista muutaman kilometrin päässä kuvaamalla heitä ostoksineen joulukuusen katveessa (kuva 2). Nämä lapset eivät kulje yksin ilman aikuisen seuraa kadulla. Heidät kuljetetaan ilmastoiduilla autoilla muutaman metrin matkat.

Koska katulapset elävät omillaan, heidän on itse hankittava toimeentulonsa. Kauptelu, autojen pesu, kenkienkiillotus, erilaisten tuotteiden myynti ja roskien keruu ovat esimerkkejä katulasten tekemistä töistä. Monet lapset joutuvat myös kerjäämään tai varastamaan hankkiakseen ruokaa. Tytöt ja katuäidit ovatkin erityisen haavoittuva katulasten ryhmä.

Joillekin katutyöille raskaus on tosin keino tienata rahaa. Kerjäläisnaiset ovat halukkaita ostamaan vauvoja itselleen, ja lapsesta saatetaan maksaa kadulla jopa sellaisia summia kuin 70 euroa, kadulla elävälle se on paljon. (Corsortium for street children: 2004.)

Pystyäkseen kartoittamaan Hurghadan katulapsi tilannetta minun oli ensiksi selvitettävä ne paikat ja olosuhteet, joilla asiaa voisi havainnoida.

Hurghada voidaan jakaa kolmeen eri osaan (liite 3) Downtown on vanhinta aluetta. Turistien suosiman basaarialueen (kuva 3). ympärillä on laaja paikallisten asuttama alue, jonka eri osat vaihtelevat kerrostaloalueesta alkeellisempiin taloihin savilattioilla. Sekkala/ Sakkalaan sijoittuu sekalaisesti suoranaista slummi-

aluetta että uusia rakennuksia. Alueella on Hurghadan uusi moderni satama jota voidaan pitää ilta-elämän keskuksena. Alueen pääkadulla Sheraton streetillä tehdään vilkasta katukauppaa turisteille. Kadulta muutaman metrin päässä on paikallisten suosimia kauppia (kuva 4). Uusin alue sijoittuu Hurghadan toiseen

päähän ja sitä kutsutaan New Hurghadaksi. Hurghadan alue jakaantuu toisistaan

kulttuurisesti aivan erilaisiin alueisiin. Näiden sivustoilla ja takana löytyvät paikalliset alueet, joissa eletään uskontojen vaikuttaessa arkielämään ja jossa pienin yksityiskohdin tunnistaa koptin ja muslimin. Lapsi-että aikuiskerjäläisiä

sylivauvojen kanssa löytyy turistien kansoittamilta kaduilta eli Sakkalasta ja El Daharista.

Kuva (kuva 5) on Hurghadan Sakkalan alueelta, turistikatujen takaa. ” *Haju toi mukanaan kärpäset ja jouduin pitämään liinaa suuni edessä, etten oksentaisi. Samat likakasat jotka näin jo viime viikolla, niihin oli vain tuotu lisää autonrenkaita. Joku oli heittänyt kasaan kissanraadon. Tullessani takaisin, joku oli sytyttänyt jätekasat tuleen, minulle tuli sellainen tunne, että valokuvaamiseni oli huomattu, mutta...* ”. (päiväkirja merkintä 6.12.2009).

Yhdeksi tutkimusongelmakseni muodostui erottaa alueen ominaispiirteiden aiheuttamat harhat siitä, että kyseessä olisi kadulla yksin elävä lapsi (kuva 6). verrattuna normaalisti kadulla oleskeleviin. Ominaispiirteellä tarkoitan tässä Hurghadan muusta Egyptistä poikkeavaa statusta. Kaupunki oli turistien kansoittama lomakohde, jossa paikallisväestö jakaantui alueen alkuperäisiin asukkaisiin ja työpaikan takia

alueelle muuttaneisiin. Alkuperäiseen väestöön kuuluvat lapset jakaantuivat köyhiin ja rikkaisiin. Alueeseen juurtuneiden olosuhteet poikkesivat alueelle myöhemmin muuttaneista. He, jotka kokivat alueen omakseen, käyttäytyivät Egyptin yleisen kulttuurin mukaisesti, joka huomio perheen merkityksen ja eli siinä. Hurghadassa oli paljon alle 29 vuotiaita nuoria ja lapsia, jotka tekevät työtä kadulla ja palasivat illaksi kotiin. Kysymykseni asettelu oli, ketkä heistä ovat katulapsia ja millä alueilla he oleskelevat.

Köyhimmillä alueilla monet lapset muistuttivat katulapsia vaikka heillä oli toimiva koti. Hurghadan katulapset liikkuivat niillä alueilla missä turistitkin. Viranomaisten piilokontrolli pysäytti kuitenkin liikkuvuuden keskustaan, taajamien turistialueille he

eivät pääse. Poikkeuksena ovat nuoret pojat, jotka tekevät töitä hotelleissa ja niiden uimarannoilla. Täällä he solmivat kontaktin, useimmiten vanhempia, naisiin, jotka ovat valmiita kustantamaan heidän tarpeensa seksuaalisia toimintoja vastaan.

Hurghadaan tutustumisen keskivaiheilla kävin vierailulla alueelta valittuun parlamentaarikon perheeseen, saadakseni käsityksen siitä, miten arkipäivän politiikka vaikuttaa alueen lapsiin ja missä paikallisten mukaan heitä tapaa. ”*Lapset pyörivät ympärilläni pyytäen pyöritystä, kuin huomaamatta ohjasivat he minua läpi sokkeloisten kujien, jokaisen kulman takaa löytyi uusi kulma. He olivat innoissaan viedessään minua esiteltäväksi kotiinsa. Hellyttävän huolella he katsoivat, etten astuisi kanankakkaan, liukastuisi lehmänlantaan, tai kompastuisi koiriin. Kanat sen sijaan motkottivat joukolla, kun tunkeuduimme niiden reviirille*”.(päiväkirjamerkintä 18.1.2010).

Leikin (kuva 7).lasten kanssa arvausleikkiä perheessä, josta isä ja perheen huoltaja oli juuri valittu parlamenttiin Kairoon. Perhe on Egyptissä yhteiskunnan perusyksikkö, jossa yhteisön hyvinvointi ja oikeudet ovat tärkeämpiä kuin yksilön. Islamilaisissa maissa perheellä ja sukulaisuudella on usein laajempia sosiaalisia, taloudellisia ja poliittisiakin ulottuvuuksia kuin mihin pohjoismaisessa ydinperheajattelussa on totuttu. Muslimiperhe on suurperhe, johon lasketaan mukaan vanhempien ja lasten lisäksi isovanhemmat, vanhempien sisarukset, serkut ja joskus myös ystävät, jotka saattavat elää perheessä pysyvästi tai väliaikaisesti. Suurperhe tarjoaa lapselle elinikäisen sosiaalisen, emotionaalisen ja taloudellisen tukiverkoston, jossa yhteistyötä ja jaettua vastuuta pidetään itsestään selvänä.(Akar & Tiilikainen 2004.) Kysyin juuri Hurghadasta kansan äänillä valitun parlamentaarikolta, miten hän tulee toimimaan uudessa virassaan valitsijoittensa hyväksi. Hän oli hiljaa hetken aikaa katsoessaan minua ja tokaisi (päiväkirjamerkintä 2009), ”*mitä sinä oikein kuvittelet, katsele ympärillesi*” (istuimme hänen vanhemman siskonsa luona, lapsien juoksennellessa ympäriinsä). *Minun tärkein velvollisuuteni on huolehtia ensin omasta suvustani*”. Kommentti on kuvaava yhteisölliseen kulttuuriin sitoutumisesta. Sosiaalinen hyväksyntä vaatii suvun suosintaa, millä saadaan arvoaseman kunnioitus.

Ulkoasianministeriön mukaan (2009) mielenterveyshäiriöiden esiintyvyys eri puolilla maailmaa on lähes vakio; viidestä kuuteen prosenttia väestöstä. Egyptin mielenterveyspotilasta valtaosan, 90 %, on arvioitu jäävän kaiken hoidon ulkopuolelle. Mielenterveyspotilaille Ulkoasianministeriön (2009) mukaan on Egyptin julkisessa terveyden-

huollossa noin 9000 sairaalapaikkaa ja noin 700 psykiatria, joista Hurghadassa ei ole yhtään

Arvonen (2009) kertoi, että Kairossa on kuitenkin avattu yhteistyöhankkeilla lasten koti, joka ottaa vastaan nuoria potilaita. 2002 Suomi ja Egypti käynnistivät ulkoasianministeriön alaisena hankkeen, jonka yksi tärkeimmistä tavoitteista oli Egyptin yhteiskunnan ja sen jäsenten asenteiden muuttaminen sallivammaksi ja ymmärtävämmäksi mielenterveysongelmaisia kansalaisia kohtaan sekä mielenterveyspalvelujen saaminen osaksi perusterveydenhuoltoa (UM 2009).

En tavannut Hurghadassa lapsia, joilla olisi ollut näkyvää mielenterveydellistä ongelmaa muutaman aikuisen kylläkin (kuva 8). Oletukseni on, että perheen kunnia vaatii lapsen piilottamista uskonnon ja traditioiden nimissä, jotta yhteisö ei luulisi suvun saaneen osakseen kirouksen ns.

pahan silmän, jolloin kateellisen ja ilkeän ihmisen katse saattaa sairastuttaa ihmisen. Koraanissa (suurat 113–114) että Raamatussa (Uusi Testamentti 14, 8 -10) mainitaan tämä käsite. Egyptin traditiot, perinteet ovat moni tuhat vuotisia. Kansan muistitiedon varassa säilynyt henkinen kulttuuriperinne elää edelleen, varsinkin Egyptin maaseudulla. Mielenterveysongelmia selitetään täten uskonnollisesta ja kulttuurisesta viitekehystä käsin, jolloin sairastunut nähdään pahan hengen riivaamana uhrina. Psyki-

atrisen hoidon sijaan psyykkisesti sairaita ohjataan usein uskonnollisten parantajien ja kansanparantajien luokse.

Hurghadan katulapsi-ilmiön syyt ja seuraukset ovat pitkälti samanlaisia kuin muualla Egyptissä vaikka Suutaman (2009) mukaan Hurghadaa ei pidetä ”aitona” egyptiläisenä kaupun-

kina, koska se elää turismista ja ulkomaalaisuus näkyy siellä katukuvassa etenkin hotellialueella sekä turistien etuoikeuksina demonstraatioefektin tavoin erityisesti nuorten egyptiläisten miesten käytöksessä ja arvoissa.

Kadulla toimentulonsa saaviin lapsiin (kuva 9). suhtaudutaan hyvin kielteisesti. Elinolojen materiaalisen puutteen tai heikkouden lisäksi, he ovat sosiaalisesti poissuljettuja yhteisöstä. Heitä ei ole paitsi silloin kun parempiosaiset ovat saaneet heiltä tervehdyksen esimerkiksi varkauden muodossa. ” *tänään näytin tyttöjen kuvia heille, siinä toivossa, että he tunnistaisivat keitä kadulla kerjäävät lapset olisivat. He olivat kaikki samaa mieltä siitä, että olin tyhmä kun uskoin moiseen. Mr. A (nimi poistettu, johtavassa asemassa oleva mies) sanoi minulle, että nuo ovat paljon rikkaampia kuin minä. Tiesin että minun olisi pitänyt olla hiljaa ja vain kuunnella, mutta en malttanut olla kysymättä, katso hänen silmiään, luuletko että hän on onnellinen osaansa? Katsoessani häntä huomasin miten hänen ilmeensä vaihtuivat.* ”(päiväkirjamerkintä 7.1.2010).

Lapset elävät kadulla. He ovat näkymättömiä sekä turisteille että paikallisille. Viranomaiset huomioivat heidät mutta vain rangaistakseen. Hurghadan rakennuskohteista ei löydy suojaa, sillä alueen rakennuttajat ovat yleisesti myös niiden omistajia, jotka suojelevat omaisuuttaan. Yleisin tapa on omistajana istua itse tai palkata joku muu nukkumaan rakennustyömaalla. Lapsille ei tarvitse maksaa, sillä kukaan ei kyseenalaista sitä. Lapset ovat vailla perheen tuomaa turvaa. Heitä voi käyttää hyväksi ilman, että mikään muu kuin oma omatunto tuomitsee. Vettä löytyy juomaksi ja roskakasoista saattaa löytyä ateria. Ilman vaatteita ei voi näyttäytyä, sillä muslimiyhteisö ei hyväksy edes länsimaisen bikinin käyttöä. Jäljelle jää siis yhteiskunnan vastainen ja tuomittu laiton toiminta. Elanto hankitaan siitä mistä se kulloisenakin hetkenä saadaan.

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Aineistoni koostuu havainnoinneista, haastatteluista ja valokuva-aineistosta. Haastattelin 12 myyjää, 5 taksikuskia, 4 kauppiasta, 4 johtavassa asemassa olevia henkilöitä, 4 hotellin työntekijää, 2 sosiaalityöntekijää, 2 poliisia eli yhteensä 33 egyptiläistä 19-50 v miestä. Egyptiläisiä naisia haastattelussa oli 11. 2 naisjohtajaa, 2 päiväkeskuksen

työntekijää, 4 yläluokkaan kuuluvaa koptinaista, 3 yökerhossa työskentelevää. 5 suomalaista, norjalaista että saksalaista turistia. 4 perhettä joista vaimo oli suomalainen, 4 suomalaista, jotka asuivat alueella osan vuotta. Henkilökohtaisesti kävin tutustumassa 1. perheeseen, jossa oli viisi lasta, isä ja äiti. 2. Parlamentaarikon ja hänen siskonsa perheisiin, joihin kuului neljä aikuista, kahdeksan alle 18-vuotiasta tyttöä ja yksi poika. 3. Kävin kahden myyjän asunnossa ja haastattelin siellä asuvia viittä nuorta.) Olin suullisessa kontaktissa useaan kadulla tapaamaani lapseen havainnoinnin tukena. Lisäksi keskustelin kahden eri matkanjärjestäjän turistioppaan kanssa, mutta en saanut heiltä vastauksia.

Hain vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Onko alueella katulapsia?
2. Millä alueilla heitä esiintyy?
3. Kuinka paljon heitä on
4. Minkälaisissa oloissa he elävät
5. Millä tavoin he hankkivat elantonsa
6. Miten heihin suhtaudutaan

Alkukartoituksessa haastattelin 11 paikallista egyptiläistä miestä iältään 17- 50 vuotta, ammatiltaan taksikuskeja, myyjiä, liikkeenharjoittajia, viranomaisia sekä paikallisesti kutsuttuja ”katupoikia”. En käytä kenestäkään nimeä, sillä he käyttävät montaa eri nimeä eri yhteyksissä. *”Tänään kävin pitkän keskustelun neljän tuttavani kanssa nimistä, kun aloin ihmetellä miksi he käyttävät eri nimiä eri yhteyksissä. Esimerkkinä Antonio asiakkaille, Tarek ystäville, Ahmet muille paikallisille. Miehet kertoivat, että nämä kolme nimeä ovat vain ystävien tiedossa, koska niin oli turvallisempaa”*(päiväkirjamerkintä 15.12.2009). Human Rights Watch (2003) toteaa, että poikkeustilassa ihmiset eivät voi esittää vapaasti mielipiteitään.

Opinnäytteeni keräämisen aloitin tutustumalla Egyptissä sosiaalityöntekijänä yli 20 vuotta työskennelleeseen egyptiläisohjaaja Ahmed Atefin filmiin (Atef, 2009) *Demons of Cairo* (2009). Siinä pääosia näyttelivät katulapset, jotka ovat siirtyneet normaaliin elämään. Materiaalin sain ohjaajalta, kun hän esitteli filmiään Helsingissä. Tapahtuma oli osa Kulttuurikameleontit ry:n Kairon katulapset ja olemattomuuden ongelma – tiedotushanketta (2009), joka toteutettiin UM:n rahoituksella. Elokuvasa

nostettiin esille kotiväkivalta, insesti ja perheiden hajoaminen keskeisimpinä ongelmina lasten joutumiseen kadulle Kairossa.

Muut kriteerit, joita käytin vastausten etsimiseen, olivat n YK:n määritelmä ” katulapsia ovat kaikki lapset ja nuoret, jotka asuvat kadulla ilman riittävää suojaa”, sekä Unicefin mukaista määritelmää, jossa katulapsi on alle 18-vuotias tyttö tai poika joka on hylätty, ilman vanhempia tai hänet on pakotettu jättämään kotinsa ja joutuu tämän takia asumaan kadulla. Katulapsiksi kutsutaan myös niitä lapsia jotka tekevät työtä kadulla ja palaavat illaksi kotiin.

Saavuttuani Egyptiin tutustuin Kairossa tehtävään etsivään työhön. Sosiaalityöntekijät esittelivät kenttätyötä Kairon keskustan alueella ja sain myös osallistua rutiineihin, millä he päivittäin keräsivät lapsia päiväkeskuksen toimintaan. Osallistuin tyttöjen talon toimintaan sekä vierailin poikien päiväkeskuksessa. Lisäksi sain tilaisuuden haastatella koko toiminnasta vastaavaa johtajaa. Näiden esitutkinnallisten tapaamisten perusteella sain käsityksen katulapsen profiilista. ” *Yllätykseni ja huvittavanakin seikkana huomasin saman tilanteen, johon itse olen monesti joutunut. Minulle on annettu työmääräyksenä opastaa ja perehdyttää kiinnostuneita vierailijoita työrutiineihin ja työssäni käyttämiin menetelmiin. Aivan samoin kuin Turun kaduilla niin Kaironkin slummeissa asiakkaat eivät tule tilauksesta paikalle. Vierailijat kyselevät ja odottavat mallinukkeja näkyville, työntekijä stressaantuu ja käy hakemassa puoliväkisin nuoria esitteille, jotta voisi täyttää uteliaat odotukset. Istuessani Hope Societyn bussissa piilossa pimennysverhojen takana, en voinut olla samaistumatta tilanteeseen. Niin tuttua ja kuitenkin se oli niin kaukana Suomessa tehtävästä työstä. Kaukaa katsottuna lapset käyttäytyivät kuin suomalaiset mutta heidän katsoessaan minua, minä katsoin heidän silmiään. En nähnyt niissä tulevaisuutta, en iloa, en uteliaisuutta vain kärsimystä.* (päiväkirja merkintä 20.10.2009).

5.1 Havainnointi

Menetelmänä käytin havainnointia koska Arabiankieltä taitamattomana, minulla oli vaikeuksia ymmärtää puhuttua kieltä. Metsämuurosen (2006) mukaan havainnointi on systemaattista, määriteltyyn kohteeseen kohdistuvaa. Kävin järjestelmällisesti läpi kaikki Hurghadan alueet, havainnoiden lapsien ja nuorten käyttäytymistä. Valokuvasin kaikki näkemäni. Kuvamateriaalin kävin läpi joka ilta ja vertasin niitä havainnoin-

teihini, joiden analysoinnissa käytin Yk:n määritelmiä, siten että poistin ne kohtaamiset joissa määritelmät täyttyivät ja katulapsiteoriat vahvistivat.

Hurghadassa ei ollut aiheeseen aikaisempaan liittyvää tietoa tai tutkimusta, jotka olisivat kytkeneet tiedon tutkittavaan kontekstiin ja todellisuuteen. Havainnoin Hurghadan katuja, kaupunginosia, rakennuksia, ihmisiä kolmen kuukauden aikana. Asuin paikallisten kansoittamalla alueella. Käytännön järjestelyjen jälkeen aloitin harjoittelemalla valokuvaamista ja havainnointia. Tänä aikana loin myös tarvittavat paikalliset kontaktit, jotta minulla olisi aluksi opastusta kulttuuriseen viitekehykseen. Katuja kuljin päivittäin ristiin rastiin sen mukaan mistä sain vihjeitä ja mihin omat havaintoni minua kuljettivat. Kuljin yksin päiväsaikaan mutta käytin apulaista tarvittaessa ilta- ja yöhavainnointiin.

Tein toteutuksen ympäristöä katsellen, muistiin kirjoittaen ja valokuvaten. Casekohteet valitsin oman tulkintani näkökulmasta. Ihmisiä havainnoinnin ensin piilohavainnoinnilla, jonka jälkeen kävin tutustumassa heidän arkeensa haastatteleamalla ja valokuvaten.

Liukkonen & Åstedt – Kurki (1994) toteavat, että havainnointia helpottaa, jos tutkija tekee itsestään tuttavän. Tämä pätee osiltaan omaankin opinnäytetyöhöni, sillä haastateltavieni kanssa syntyi aito ilmapiiri. Mutta viranomaistahojen toiminta muuttui huomattavasti minun ollessa lähettyvillä. ”Pääkadulla oli tavalliseen tapaan täynnä ihmisiä, joten kiersin sivukatuja kautta vaikka oli jo pimeä. Tullessani kulman ympäri edessäni oli turistipoliisien mustanpuhuva jeeppi. Mies piti pientä tyttöä korvasta kiinni toinen käsi kohotettuna ravistellen lasta kuin riepunukkea. Tyttö huusi, potki ja itki raivoissaan. Tilanne jäähmettyi paikoilleen kun miehen ja minun silmäni kohtasivat.

Lapsi ei huomannut mitään. Poliisi irrotti otteensa ja ei kulunut sekuntiakaan, ennen kuin kummatkin olivat hävinneet paikalta, tosin eri suuntiin. Ympäri kertyneet kauppiat halusivat selittää. Sormi suun edessä hiljaisuuden merkinä kuulin,

että tapahtuneesta ei saa puhua. En kuitenkaan malttanut kysyä ääneen miksi tyttö, alle kymmenvuotias oli pidätetty, sillä tunnistin hänet yhdeksi kerjäävistä nuorista. Vastaus viipyi mutta sen mukaan lapsi oli varastanut jotakin”. (päiväkirjamerkintä 27.12.2009).

Tilanne muuttui, kun länsimaalainen ilmestyi paikalle. Vaikka en kysynytäkään mitään, oli selvää että yllättävä ilmestyminen tilanteeseen muutti sen kulun, ainakin niin ettei nyrkkiin kohotettu aikuisen käsi osunut pieneen, laihaan vartaloon. Hurghadan alue on viranomaisien kontrolloima (kuva 10). Uuden Hurghadan turistialueelle egyptiläinen ei pääse yksinään ilman syytä. Poliisien suorittamat henkilötodistusten kontrollit ajoittuvat aikaan jolloin turistit eivät enää pääkaduilla kävele. Samoin tiesulut. Egyptissä on voimassa vuodelta 1981 oleva poikkeuslaki, joka antaa poliisille laajat pidätysvaltuudet (Huusko 2009).

Liukkonen & Åstedt- Kurki (1994) mainitsevat, että tutkijalta vaaditaan ” *pysyttelemistä kasvottomana tutkittaviinsa nähden*”. Oman ulkonäköni takia, en sulautunut täysin ympäristööni, mutta toisaalta poliiseja oli neuvottu pitämään turisti tietämättöminä siitä, kun he tekivät tarkastuksia. ”*Oli myöhä, aurinko ei enää lämmittänyt katuja ja aavikkotuuli ulisi turisteista tyhjentyneillä kaduilla. Poliisi oli laittanut autonsa esteeksi kaduille ja he pysäyttivät jokaisen egyptiläisen. Laittoivat hänet jeepin perään istumaan ja keräsivät kaikkien paperit. Yritin olla mahdollisimman huomaamaton ja käännyn sivukadulle*”. (päiväkirjamerkintä 24.11.2011).

5.2. Haastattelu

Haastatteluihin valitsemani henkilöt olivat osalta kauppiaita tai yrittäjiä. Suutama

(2009, 49) viittaa folkloristi Edward Ivesin (1987), jonka mukaan kukaan ei ryhdy tutkijan informantiksi, ellei hän itse saa siitä jotakin. Hän käsittelee asiaa siten, että haastateltava suostuu haastateltavaksi, koska hänelle maksetaan, hän on palveluksen

velkaa, hänelle kelpaa seura tai hän ajattelee tutkimuksen auttavan häntä tai asiaa, jota hän haluaa tukea. Haastattelemani kauppiaat näkivät minut luultavasti mahdollisina asiakkaina mutta paikalliset asukkaat ja sosiaalityöntekijät, kuluttivat aikaa kanssani uteliaisuudesta. He halusivat myös kertoa omasta arkipäivästään. Lapsiin tutustuessani annoin heille työpaikkani Turun nuorisosiisälänkeskuksen sponsoroimia pieniä taskulamppuja. (kuva 11).

Lähes kaikkien haastateltujen kanssa vietin aikaa myös muulloin kuin haastattelutilanteissa, havainnoiden ja keskustellen. Tätä aikaa kutsun Hannulan (2001)teorian mukaan kolmanneksi tilaksi.) Yhdistävänä tekijänä meillä oli kulttuurirajoja ylittävä tarve ja halu nähdä kolmas tila keinoina joko löytää tai vakiinnuttaa oma äänemme suhteessa Egypti Suomi. Pyrkimyksenäni oli kohdata subjektiivisen ihmisen. Spradleyn (1979, 50) mukaan tutkija kohtaa informantin, ei subjektia, koska informantti kertoo ja näyttää itse asioita, mutta subjekti on kohde, jota tutkitaan. En ollut vuorovaikutuksellisessa suhteessa kohderyhmäni kanssa ainoastaan heidän yhteisönsä aikuisten että alle 29-vuotiaiden edustajien kanssa. Tämä oli riittävä, koska tarkoitukseni oli ainoastaan havainnoida lapsia Hurghadan kaduilla. Haastatteluissa olin yksin, koska en halunnut paikallisen henkilön vaikuttavan tilanteeseen omilla mielipiteillään.

Haastatteluissani käytin yleistä jutustelua siinä tarkoituksessa, että saisin vastauksen kysymyksiini. Keskustelun sävy oli ystävällinen vaikka osa haastattelusta tapahtui informaalisesti. (Spradley 1979, 58–60).

Ensimmäinen kartoittava kysymykseni oli alueen lapsista. Onko alueella katulapsia ja jos on niin mitkä ovat ne alueet, joissa he oleskelevat? Kaikki joilta kysyin, halusivat tarkistaa kysymykseni ” *Do you have street children here*”, kysymykseen ” *Children on the street or children off the street*”.

Kauppias/ työntekijä 1. ”*kyllä on*”. Kysymyksen tarkennuksen jälkeen ilmeni, että hän tarkoitti kaikkia köyhiä lapsia. Kauppias/ työntekijä 2. ”*Kyllä*”, mutta ymmärsi kysymyksen tarkoittavan kaikkia lapsia, jotka oleskelevat kadulla. Myyjä/ muu 3. ”*Kyllä mutta ei kadulla*”, mutta ottaa asiasta selvää ja tulee kertomaan paikoista. Saman vastauksen sain taksin kuljettajilta vain sillä erotuksella, että he halusivat viedä minut paikan päälle. Kertaakaan en kuitenkaan tavannut kohderyhmääni, joten oletan kysymyksessä olleen vain asiakkaalta maksun saaminen matkoihin. 4. Kauppiaat

isommassa tavaratalossa, ”Ei, kaikki kadulla kerjäävät lapset ovat varakkaampia kuin minä”. 5. Useat myyjät ”ei, sillä Egypti pitää huolen omistaan”. 6. Poliisi/sosiaalityöntekijät/ naisjohtajat ”kyllä”. 7. Turistit ”Kyllä”, mutta tarkoittivat kaikkia paljasjalkaisia lapsia kadulla. 8. Asukkaat ”kyllä”, jolloin he tarkoittivat myös myyjä katupoikina. 9. Turistiopaat sekä suomalaiset että ruotsalaiset ”emme ole nähneet, vi har inte märkt”. 10. Hotellien työntekijät ”emme ole huomioineet”. 11. Osa-aika asukkaat, suomalaiset ”Kyllä ja ei”. Näkemuserot johtuivat katulapsimääritelmän tarkkuudesta. He tukivat kuitenkin tiettyjä köyhiä perheitä ja toivat mukanaan Suomesta esim. vaatteita. Tässä esimerkissä ei siis ollut kyse siitä että kysymyksen englantilainen muoto oli hankala. Jouduin joka kerta tarkentamaan kysymystäni selityksillä mitä katulapsi-ilmiöllä tarkoitetaan Saksaalaisten että norjalaisten vastauksesta ilmeni, etteivät he olleet ajatelleet koko asiaa, mutta olivat kiinnostuneita siitä.

Kuvan (kuva 12). keinuva poika asui alueella, jota suomalainen eläkkeellä oleva pariskunta kutsui katulasten asuttamaksi. He itse avustivat alueen lapsia ja nuoria. Tämän kuvan vesseli oli yksi niitä harvoja, jonka näin leikkivän tavalla, joka on yleistä myös Suomessa. Lisäksi alueen muut lapset tuntuivat puuhaavan jotakin. Osalla oli myös polkupyörä, joka oli suomalaisten lahjoittama. Keskellä aluetta sijaitsi myös moskeija, jonka imaami tuki lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä. Länsimaisen silmissä alue näytti roskaiselta, koska siellä oli paljon hylättyjä autoja. Lähemmin tarkastellessa huomio kiinnittyi kuitenkin siihen, että talojen seinä oli rapattu ja katoilla että muurien seinustoissa kuivatettiin ja tuuletettiin mattoja ja patjoja. Osa katulapsista piiloutui havaintojeni mukaan alueella.

5.3 Valokuvaaminen

Valokuvaamisen tarkoituksena oli dokumentoida tapahtumia ja kulttuuria havainnoinnin tukena. Lisäksi huomasi, että kaikki lapset olivat innoissaan siitä, että heitä ku-

vattiin. Kun he halusivat katsoa ottamiani kuvia, oli helppoa liittyä heidän joukkoonsa ja he esittelivät mielellään elinympäristöään ja kutsuivat minut kotiinsa. Valokuvat ovat subjektiivisia mutta vahvistivat havaintojani systemaattisessa ja jatkuvassa dokumentoinnissa. Kuvien merkitys muodostui materiaaliksi ja päiväkirjakseni, mutta itse valokuvaus oli minulle myös suoja ja selitys oleskelulleni aluilla, joihin muut alueelle kuulumattomat harvoin hakeutuivat. Lisäksi kuvamateriaali on arkistoitu materiaali, joka tukee opinnäytettäni ja sen johtopäätöksiä.

Osa haastatteluista tehtiin englanniksi, joka ei ollut minun eikä egyptiläisten äidinkieli, mikä saattoi rajoittaa keskinäistä ymmärrystä. Tämän takia käytin valokuvausta päiväkirjana. 2000 kuvan materiaalista olen valinnut tähän 34 kuvaa täydentämään ja havainnollistamaan tekstiäni. Otin kuvat pienellä, pokettikameralla, koska sen käyttö oli huomaamatonta ja helppoa. Huomioin myös Islamin tiukimman tulkinnan, jonka mukaan sekä ihmisten ja eläinten kuvaaminen patsaissa ja korkokuvissa on kielletty sekä, että tämä kuvakielto koskee myös valokuvaamista.

6 TULOKSET

Alueella oli arviolta parisenkymmentä lasta, jotka yhdessä muodostivat kolme erilaista ryhmää. Tyttöjen yksittäinen toimiminen ei välttämättä ollut todistettavissa. Vaikka tuon esille Amiran, hän saattaa olla ainoa yksinään äitinsä avustuksella toimiva tyttö. Muut tytöt liikkuvat keskenään ja heidän apunaan oli noin viisi poikaa, jotka kaikki ovat nuorempia.

Lapset jotka liikkuivat yhdessä ryhmässä ja joiden toiminnasta varkain sain kuvia, olivat alueen kauppiaille tuntemattomia. Yleinen käsitys olikin, että he kuuluivat johonkin suurempaan, organisoituneeseen ryhmittymään. Tätä tietoa en saanut varmistettua.

6.1 Hurghadan kadulla leikkivät lapset

” Aurinko paahtaa kuivan maan vielä harmaanruskeammaksi kuin eilen. Kävin kuvaamassa Karinaa. Hän oli innoissaan illalla tapahtuvasta Afrikka cup-jalkapallo-ottelusta. Lisäksi hän oli saanut tärkeäntehtävän huolehtia uhrattavaksi tuoduista eläimistä. (päiväkirja merkintä 18.11.2009).

Olin aikaisemmilla kerroilla havainnoinut tytön (kuva 13), joka istui toveriensä kanssa auringon kuivaksi paahtamassa maassa. Heitä ympäröi tuulen levittämät roskakasat ja biologisten jätteiden hajoamisesta aiheutuva löyhkä ei häirinnyt heitä. Kuvaa ottaessani tilanne oli muuttunut siten, että paikalle oli tuotu paljon eläimiä. Eläimet teurastettiin islamilaisen juhlapyhän kunniaksi rituaalisesti, seuraavien päivien aikana, mutta samalla ymmärsin, että Karina kuului perheeseen, jolla oli varaa uhraukseen. Myöhemmin selvisi, että hänen monilapsinen isänsä omisti ravintolan. Biojätteet oli tarkoituksellisesti jätetty eläinten ruuaksi.

Yleisesti asukkailla tuntui olevan tahtoa pitää alue puhtaana verrattaessa Sakkalaan, jossa jätteet kaadetaan kaduille. Aivan oleskeluni alussa huomioni kiinnittyi paljasjal-

kaisiin lapsiin, juokseviin poikiin ja paikallaan seisoviin tyttöihin roskakasojen keskellä. Samoissa paikoissa viihtyivät niin rotat, kissat, pässit ja siivekkäät. Viikkojen havainnoinnin

jälkeen tulin siihen tulokseen, että tämä oli aivan normaalia ja tarjosi virikkeitä lapsille muuten karussa ympäristössä. Sivukaduille kasattiin kaikki jätteet. Osa poltettiin siihen paikkaan, osa haettiin pois kuljetettaviksi suurempiin kekoihin hieman syrjempään.

Lapsille ja heidän vanhemmilleen miljöö oli täysin normaali. (kuva 14, kuva 15, kuva 16).

Varmistaakseni havaintoni köyhyyden vaikutuksista leikkimiseen kävin tutustumassa perheeseen, joka oli asunut pitempään Hurghadassa.

Kodissa oli (kuva 17). kaksi huonetta, joissa maalattia. Perheen jäsenet nukkuivat kukin vuorollaan yhteisessä sängyssä, sillä heidän pieni hedelmäkauppansa oli auki ympäri vuorokauden. Vanhin pojista, 18 v, työskenteli

hotellialueella siivoamassa. Pienimmät 16, 14, 12, 6-vuotiaat (kuva 18). kävivät koulua silloin kuin ehtivät työnlomasta. Äiti ei osannut lukea tai kirjoittaa, hänen aikansa kului vuohien hoitamisessa ja perheestä huolehtimisessa. Peltiseinistä

kootusta rakennuksesta he maksoivat vuokraa n. 50€/kk.

Käydessäni heidän kodissaan vuohet olivat juuri poikineet (kuva 19). ja pikkuiset kilit juoksivat hiirien kanssa lattialla. Keittiöön tuli juokseva vesi ja wc:ssä oli reikä lattiassa. Hurghadassa satoi siellä oleskeluni aikana ensimmäistä kertaa moneen vuoteen ja

tulva sai aikaan vastaavanlaisten talojen romahtamisia, koska maaperä on pehmeää rantahiekkaa ja mutaa. Nuorimmalla 6 vuotiaalla Mustafalla oli useita arpia rotanpuumista, jotka hän sai nukkuessaan. Johtopäätökseni oli, ettei perheessä tapahtunut

kerjäämistä vaikka aikaisemmin poikia havainnoidessani niin luulinkin. Kyseessä oli vain lapsuuteen kuuluvaa leikkiä.

6.2 Hurghadan kerjäävät lapset sekä lapset jotka joutuvat tekemään työtä elättääkseen itsensä

Köyhät ovat suurin paikallisilla alueilla havaittavissa oleva ryhmä, jossa lapset liikkuvat kadulla ei kerjäten mutta ilman leikkiä, toisinaan ilman kenkiä toisinaan työtä tehden, kodista lähetettyjä kerjäläisiä, jotka paikalliset kauppiaat tunsivat. Alla olevissa kuvissa sisarukset ovat juuri saaneet kerjättyä tuoretta leipää (kuva 20, kuva 21).

Minkälaisissa oloissa he elävät? Lapset elävät kaduilla, jossa musiikki soi ja nauru kaikaa. Ihmiset huvittelevat ja rentoutuvat. Turistit kansoittavat kadut niin, että paikallisväestön on siirryttävä kadulle autojen sekaan, koska heille ei ole muualla tilaa. Nälkäiset lapset katselevat kuinka

heidän ikätoverinsa jättävät ruoan syömättä, koska se ei maistu samanlaiselta kuin mihin he ovat tottuneet kotona. Sivusta seuraavalle nälkäiselle ei riitä ymmärrystä miksi näin tapahtuu. Heidän päivänsä kuluvat rahan ja ruoan

hankkimiseen. Lapset syövät roskiksista kerättyjä tähteitä, joista rotat eivät viitsi taitella päiväsaikaan. Useat kerjäävät multikansallisten hampurilaisravintoloitten edessä. Haastatellessani turistia, siitä miksi hän antoi kerjäläiselle juoman (kuva 22). hän kertoi tottuneensa lapsikerjäläisiin Italiassa eikä sen takia anna koskaan rahaa vain syötävää tai juotavaa. Seuratessani kuvan kerjäläistä, näin hänen luovuttavan saamansa pirtelön aikuiselle naiselle, joka odotti viereisellä kadulla (kuva 23).

Muissa katulapsitutkimuksissa on todettu sama ilmiö (vrt. Tikka, Lundqvist ex.) Lasta kontrolloi vanhempi nuori tai aikuinen, jolle viedään kaikki se mitä hän on onnistuttu hankkimaan. Useasti lasta rankaistetaan, jos hän ei ole onnistunut saamaan rahaa. Kuvan tyttö (kuva 24). löysi juotavan roskakorista. Tyttö on yksi havainnoimistani katulapsista Hurghadassa.

Lapset nukkuivat aamulla ja päivällä Aurinko lämmitti peitteen tavoin. Talvikuukaudet ovat kylmiä asukkaille, jotka ovat tottuneet paahtavaan helteeseen. Tämän takia kodittomien oli helpompaa olla hereillä yöllä. Sen lisäksi turistien ilta – ja yöelämä Hurghadassa antoi suuremmat

mahdollisuudet tienata elantoa.

Rahaa sai mm. myymällä erilaisia väärennettyjä merkkituotteita kuten tupakkaa ja parfyymiä. Hotellien siivoajat poistivat roskakorista turistien jättämiä pulloja, purkkeja, kartonkirasioita sekä muita alkuperäispakkauksia. Nämä he myivät eteenpäin. Seuraava välikäsi täytti pakkaukset uudelleen

halvemmalla sisällöllä. Kadulla oleva myyjä (kuva 25). myi joko itsenäisenä liikkeenharjoittajan tuotteita tai sitten hän sai provision. Varastettu tai muulla tavoin hankittu esineistö vaihtoi omistajaa samalla tavalla. Hurghadassa siirryttiin työntekoon hyvin nuorina, kaikki katumyyjät eivät olleet katulapsia.

Lasten oikeuksien julistuksen (1959) on sisälletty Yk:n lasten oikeuksien yleissopimukseen (1989). Katulasten kohdalta ei toteudu monetkaan näistä periaatteista. Kadulla heistä ei huolehdita, he eivät saa tarvitsemaansa apua eivät käy koulua tai käytä terveydenhuoltoa. Heitä ei ole kukaan suojelemassa vääryyksiltä ja väkivallasta.

Aikaisempina vuosina monet tytöt saattoivat ansaita toimimalla ns. tanssittajina ja napatanssipukujen esittelijöinä. Viimeisten vuosien aikana tämä ammatti on menettänyt suosiotaan turistien vähetessä. Tytöt, joilla ei ole koulutusta, päätyivät usein yökerhoihin. Laulajiksi, tanssijoiksi, tarjoilijoiksi, jotka myös viihdyttivät asiakkaitaan istumalla heidän pöytänsä. Haastateltavieni mukaan prostituutiota löytyi mutta suurin osa on ulkomaalaisten käsissä hierontalaitoksissa. Hurghadan paikallinen erikoisuus on seksiturismi, joka suurelta osalta kohdistuu nuoriin poikiin ja miehiin. Tämän vahvistaa myös Suutama (Suutama 2009) omissa tutkimuksissaan. Lapset ja nuoret saivat kuitenkin toiminnasta elantonsa.

Egypti tuomitsee kaikki esiaviolliset suhteet ja, jos nainen saa aviottoman lapsen alaikäisenä, hänet hylätään perheestä. Monet katulapset ovat menettäneet neitsyytensä inestien muodossa, jolloin he joutuvat kadulle. UNFPA:N pääjohtaja Osotimehin (Ulkoasiainministeriö, 2011) toteaa tyttöjen oikeuden saada koulutusta, olevan kaiken muutoksen ydin. Kun tytöt pääsevät kouluun ja kouluttautuvat, naisten itsenäinen päätöksentekokyky paranee ja he voivat ottaa käsiinsä oman elämänsä hallinnan.

Kuvan (kuva 26) poika asuu yhdessä siskonsa kanssa. Sisar on hieman vanhempi ja elättää itseään paikallisille miehille tarkoitettun yökerhon palveluksessa Hurghadassa. Pojan tehtäviin kuuluu, noukkia lattialle heitetyt rahat joita napatanssijoiden esityksistä pitävät ovat sinne viskoneet. Hänen työpaikkansa olosuhteet ovat karut. Musiikki on niin kovalla, ettei vieressä istuvan kanssa voi keskustella. Kanssa- käyminen hoideetaan kehonkielellä, jolloin tärkeintä on silmien eleet. Poika onkin meikannut itseään tehostaakseen vaikutelmaa.

Työtä tehdään joka päivä iltamyöhäisestä auringon nousuun tai pitemmällekin, jos asiakkaita riittää. Vessa toimii sosiaalisena tilana. Vessaa käyttävät myös kaikki asiakkaat, jolloin sen hygieeninen taso ei vastaa länsimaista standardia. Pytty on täynnä eritteitä, roskakoria ei löydy, sen sijaan lavuaariin kokoontuu tukkona kaikki

ylimääräinen sylki ja oksennus. Lattiat ovat märkiä ja eritteistä liukkaita, sillä hygieniaan tarkoitettu vesihana seinän alaosassa vuotaa tai sitä ei ole suljettu. Työntekijät vaihtavat näissä oloissa vaatteensa.

Kävin Hurghadassa kolmessa tämäntapaisessa tilassa ja ne kaikki olivat vastaavanlaisia. Naiset ja turistit eivät näissä käy, mutta minulla oli mukanani paikallinen avustaja. Koska yökerhossa tarjoiltiin alkoholia tai siellä oli mahdollista polttaa huumeita, oli niiden sijainti tiedettävä, koska ne olivat laittomia.

6.3 Hurghadan katulapset

Tukiaisen (2009) kertoman mukaan 1990-luvun alussa sosiaalisena ongelmana löytölapsia ei ollut Etelä-Egyptissä ennen kuin Englantilainen kukkakauppias, rouva Pearl Smith perusti lastenkodin Kairoon löytövauvoille, tutustuttuaan paikalliseen valtion sairaalaan (Sunshine-projekti, 2008.) Siellä hän näki karpästen ympäröimänä kaksi vauvaa, joilla eivät olleet sairaita. He olivat vain löytölapsia, joiden kuolemaa odotettiin. Vauvat hylättiin junavaunuihin, kadulle ja rikkaiden oville, yli kuusivuotiaille lapsille oli olemassa kirkollisia, kristittyjen ja islamilaisten organisaatioita.

Edelleen suhtautuminen katulapsiin vaihtelee Hurghadassa. Kaksi keskeisintä näkökulmaa katulasten tilanteeseen ovat uhriperspektiivi ja juridinen näkökulma. Nämä kaksi katsantotapaa ovat keskenään jyrkässä ristiriidassa. Katulapsia auttavat kansalaisjärjestöt näkevät katulapset olosuhteiden uhreina. Katulapset ovat jääneet vaille sitä suojaa, jonka jokainen lapsi ansaitsee. Egyptin viranomaiset puolestaan pitävät katulapsia potentiaalisina rikollisina ja kohtelevat heitä sen mukaan. Lasten näkökulmasta poliisi ei ole auttaja vaan uhka. Egyptin lain mukaan kadulla elävät ovat ”rikok-

sille alttiita”, ja poliisi saa pidättää katulapsia ilman erityistä syytä. Katulapset ovatkin jatkuvan pidätysuhan alla vain siitä syystä, että heillä ei ole kotia (Human Rights Watch 2003.)

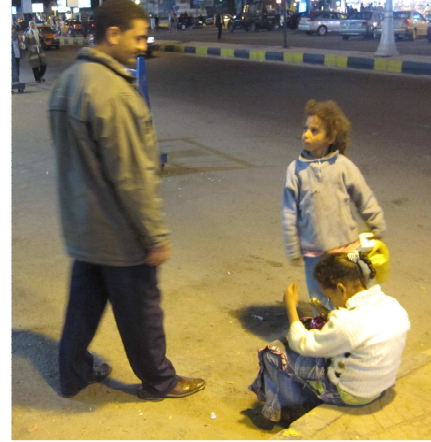
Egyptin Hurghadan kaupungin katulapsille, jokapäiväinen elämä on taistelua nälkää, väkivaltaa ja hengissä pysymistä vastaan. Suurimmalle osalle lapsista, jengi tarjoaa korvikeperheen. Uudet jengiläiset joutuvat näyttämään arvonsa esimerkiksi varastamalla jotain ennen kuin heidät hyväksytään ryhmään. Kaduilla vallitsevat lasten asettamat säännöt, ja siellä on omat tavat hoitaa asioita. Jengit esimerkiksi puolustavat kiivaasti omia alueitaan muita ryhmiä vastaan. Tytöt joutuvat usein seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi, sillä heidän täytyy ostaa näin paikkansa poikien suojelussa. Yleensä katulapset yrittävät välttää poliiseja ja virkamiehiä kaikin keinoin, sillä jos lapsi tunnistetaan, häntä voidaan syyttää helposti mistä tahansa alueella tapahtuneesta rikoksesta. (Al Ahram Weekly 2006).

Nashaat (2003) toteaa Egyptissä yksi suurimmista syistä kadulle joutumiseen olevan perheiden hajoamisen. Avioerojen, uusien avioliittojen, asumuserojen ja perheenjäsenien kuolemien vuoksi lapsista tulee helposti väliinputoajia. Muuttuneiden perhesuhteiden jälkeen kukaan ei kykene enää tarjoamaan suojaa ja lapsi ajautuu kadulle. Muita Egyptissä merkittäviä syitä kadulle joutumiseen ovat suuret perhekoot ja suurkaupunkien kohdistuva muuttoliike. Myös väkivalta ja hyväksikäyttö ajavat lapsia kadulle aivan kuten muissakin köyhissä maissa.

Havainnoin Down Townissa yhden ryhmän, johon kuului kymmenkunta, enimmäkseen 8-12-vuotiaita tyttöjä. Heillä oli useasti vierellään tai tarkkailijoina heitä nuorempia poikia. Ryhmällä oli mukanaan nuori nainen, joka havaintojeni mukaan keräsi lasten kerjäämät rahat.

Vasemman puoleisessa kuvassa (kuva 27). lapsi on pysäyttänyt auton. Hänen molemmilla puolillaan näkyvät pojat, joista toinen huomasi kamerani ja ilmoitti siitä tytölle. Kaikki lähtivät heti pois paikalta juosten.

Tämän ryhmän seuraaminen keskeytyi muutaman viikon jälkeen, sillä paikalliset siviilipukuiset poliisit pidättivät illalla kaksi tyttöistä. Olin sattumalta paikalla mutta tilanne oli sen verran sekava, etteivät valokuvat onnistuneet. Tämän tapauksen jälkeen en heitä enää nähnyt. Kysyin asiaa pidätykseen osallistuneilta muutama viikon jälkeen mutta en saanut heiltä muuta vastausta kuin olankohautuksen. Muut ryhmäläiset jatkoivat toimintaansa.

Amiran n. 9 v (kuva 28)., tapasin illalla pimeän ja turistien tultua kaduille, El Dahan ja Sakkalan keskustassa ”mämsässä”. Hänellä oli äiti, joka laittoi Amiran kadulle hakemaan perheelle tuloja. Lapsi keskittyi perheisiin, jossa oli ulkomaalainen puoliso. Suomalainen 50v. rouva

kertoi seuraavan: ”Huomioni kiinnittyi pieneen tyttöön, joka istui portailtamme muovikassin kanssa. Seuraavana aamuna hän oli edelleen siinä. Hän ei vastannut kysymyksiimme mutta paleli ja oli nälkäisen näköinen, joten toimimme hänet sisälle. Annoimme hänelle vähän ruokaa, jonka jälkeen hän nukahti. Herättyään hän kertoi haluavansa jäädä meille, koska hänen perheensä oli matkalla. Kukaan ei siis kaipaishi häntä. Näin kului muutama päivä. Hänestä poistettiin kaikki tait ja hän sai puhdasta vaatetta päälle ja lääkettä haavoihinsa. Samanaikaisesti pyrittiin selvittämään missä hän asui tässä kuitenkin onnistumatta” (päiväkirja merkintä 8.11.2009).

Kun hän oli asunut pariskunnan luona viikon, hänet vietiin poliisilaitoksella. Siellä kerrottiin, ettei heillä ollut resursseja selvittää kuka Amira oli. Rouva voisi halutes-

saan pitää lapsen. Amira tuntui olevan asiasta hyvillään. Poistuessaan laitokselta ryhmä tapasi aivan sattumalta henkilön joka kertoi tuntevansa Amiran äidin ja että hän asui Hurghadassa, samalla tuli ilmi, että lapsi lähetetään systemaattisesti tällä tavoin eri ihmisten luokse. Virkamies, joka kuuli keskustelun, ilmoitti tällöin, että Amira ei voi jäädä nykyiseen olinpaikkaansa, sillä silloin pariskuntaa tullaan syyttämään kidnappauksesta. Amira jäi yksinään poliisiasemalle. ”Viikon kuluttua tästä hän kerjäksi kaupungilla ja kävi hakemassa luotamme muovikassinsa”.

Hurghadassa suurin katulapsiryhmä, joka kerjäksi tai i varasti, oli alle 10v, tytöt. Kuvassa on osa heistä (kuva 29, kuva 30, kuva 31). Heti ensimmäisen kuvan ottamisen jälkeen oikean puolimainen tyttö varasti kadulla olevasta tangosta. Kauppias ja vahtimestari lähtivät ryhmän perään mutta todettuaan minut kameran kanssa jättivät asian siihen. Kuvasarjani on epätarkka koska käytin tavallista pötkökameraa, jossa voi vain ottaa yhden kuvan kerrallaan.

Suurin osa maailman katulapsista ja katunuorista on poikia (Vrt. mm Jutila, Lundqvist.) Hurghadassa tyttölapset ovat enemmistönä. Oletan, että he ovat vielä liian nuoria siirtymään seksiturismiin ja yökerhoihin, jossa heitä ei näy. Tämä on kulttuurisesti tärkeää, sillä naiset eivät ole pääasiallisesti työelämässä alueella. Sen sijaan pojat voivat tehdä erilaisia töitä ravintoloissa, siivoojina, juoksupoikina jne. Hieman vartuttuaan pojat siirtyvät turismin työllistämäksi.

UNFPA:n yksi tärkeimmistä tavoitteista on tasa-arvo, eritoten naisten ja tyttöjen oikeus lisääntymisterveyteen.(Ulkoasianministeriö, 2011.)

Kuvassa (kuva 32, kuva 33). Hurghadan jengin vanhin tyttö. Hän ei osallistunut kerjäämiseen paikalliselta suomalaiselta vaan valvoi sitä, ettei kukaan huomaisi tapahtumaa. Hänen rystysistään voi huomioda katulapselle tyypillisiä ruhjeita. Nashaat (2003) toteaa, että katulasten on pakko

liittoutua suojautuakseen viranomaisilta, vanhemmilta lapsilta ja ulkopuolisilta. He joutuvat säännönmukaisesti hyväksikäytetyiksi niin seksuaalisesti, henkisesti kuin fyysisestikin. Ne lapset, jotka ovat uusia kadulla, otetaan jäseniksi katulasten ryhmiin.

Joka katuporukalla on omat sääntönsä ja johtajansa. Johtajat ovat aina isoja lapsia, jotka elävät itsenäistä elämää kadulla eli ovat käyneet läpi koko katulapseksi tulemisen prosessin. Katulapsia eivät uhkaa ainoastaan ulkopuoliset. Ryhmän sisällä vallitsee kova

hierarkia. Katuelämään tottuneet vanhemmat lapset sekä suojelevat että käskettävät nuorempia ja vähemmän kokeneita lapsia. Niin ryhmän sisällä kun eri ryhmien välillä käydään päivittäin katutappeluita.

7 YHTEENVETO JA POHDINTA

Verrattaessa yleismaailmalliseen lapsen kehitykseen Egyptin Hurghadan katulasten kehitys oli erilainen myös verrattaessa länsimaiseen katulapseen. Heidän sosiaalinen kehityksensä oli vääristynyt. Lapsen saavuttaessa sukukypsyyden Hurghadan kulttuuri loi yliseksuaalisuutta. Monet lasten tapaamat turistit olivat hyvin niukasti pukeutuneita ja viestittivät käytöksellään erilaista seksuaalikulttuuria kuin mitä pääväestön kulttuuri ja tapakoodit loivat.

Yksilön identiteetin ja kulttuuri-identiteetin omaksuminen ja sen löytäminen vaikeutui, jolloin katulapsi omaksui helpommin länsimaiset normit. Tällöin yhteiskuntaan sopeutuminen vaikeutui hänellä entistä enemmän ja lapsi kehitti tapoja, joita yhteisössä ei hyväksytty. Perheen ja yhteisöllisyyden merkitys pieneni ja yksilö kehitti oman normistonsa, joka muistutti länsimaista. Vaikeutena tässä oli se, etteivät yhteisön vaateet ja yksilö kohdanneet. Kiintymysteorian mukaan lapsen kehitys kärsii, jos hän tuntee tulleensa hylätyksi. Katulapset kaipasivat kotiin vaikka se olisi ollut huono.

Hurghadan katulapsia hyljeksivät myös yhteiskunta. Kaipuu ja hyväksyntä siirtyivät kohtalotovereihin, joilla ei kenelläkään ollut selkeää kuvaa miten sopeutua ympäristöönsä, jota he eivät ymmärtäneet.

Amira muuttui oleskeluaikanani. Hänestä tuli passiivisempi, hän ei vastannut enää hymyllä kysymyksiin eikä hänen henkilökohtainen hygieniansa toiminut. Hänen ikänsä kehityskriisit jäivät apaattisuuteen. Hän totteli hänelle vieraan ihmisen toivomuksia itse niitä kyseenalaistamatta. Kaikki vuorovaikutuksellinen toiminta hiipui päivä päivältä. Luulisin, että kysymyksessä oli ristiriita tilanne siitä mitä häneltä odotettiin. Vaikka paikalliset viranomaiset tiesivät tytön, heille ei tullut mieleenkään, että he voisivat parantaa tilannetta. Parantamalla äidin hyvinvointia ja tukemalla vanhemmuutta voitaisiin parantaa koko yhteisön hyvinvointia.

Muissa tutkimuksissa nimettyä katulasten ydinjoukkoa kodittomia (Homeless children, street children) joilla on vain vähäisiä kontakteja aikuisiin, ei oleskeluajankohdanani löytynyt. Havainnointieni mukaan niillä ryhmillä, joita tarkkailin, oli kaikilla paikka, jossa nukkua. En löytänyt lapsia nukkumassa kaduilla, puistoissa, tai hylätyissä rakennuksissa (roofless, children of the street).

Kodittomien tapaan myös katottomat viettivät todella paljon aikaa kadulla. Mutta toisin kuin kodittomat, he olivat tilapäisesti kadulla. Heillä oli vielä jonkinlaisia siteitä kotiin tai laitoksiin. He voivat käydä siellä esimerkiksi syömässä, nukkumassa tai vaihtamassa vaatteita. Esimerkkini Amirallakin oli paikka, jossa tavata äitiä. Vaikka katottomat saattavat käydä kotona, on heidän yhteytensä vanhempiin silti hyvin vähäisiä. Katottomien elintavasta, johtuvat heidän vähäiset kontaktit viranomaisiin.

Sosiaalityöntekijät tunsivat Amiran lapsena, joka heidän mukaansa teki töitä äidilleen. Tämä tieto riitti myös viranomaisille. Yk:n lastenoikeuksien sopimus (1989) kohdassa 19, jonka Egypti on allekirjoittanut, on kirjoitettu, että valtion on taattava mahdollisimman hyvät edellytykset lapsen henkiinjäämiselle ja kehitykselle. Edelleen kohdassa 42, valtion tulee huolehtia, että kaikki kansalaiset tuntevat lasten oikeudet.

Seikkailijoita, jotka lähtevät kadulle etsimään jännitystä elämäänsä, löytyi paljon Hurgadasta. He olivat kuitenkin kaikki teini-ikäisiä tai sitä vanhempia, ja suurin osa teki jonkinlaista työtä ja asui yhdessä monen muun kaltaisensa kanssa paikoissa joissa oli seinät ympärillä.

Hurgadassa rakennettiin paljon. Ilmasto oli lämmin, eikä keskeneräisissä rakennuksissa ja monet asuivat rakennuskohteissa, jossa parhaimmassa tapauksessa saattoi löytä tasainen lattia. (kuva 34).

Kauppojen myymäläapulaiset, joita paikalliset kutsuivat Street boys eli katupojiksi, tulivat Hurghadaan paremman elämän toivossa. He olivat joko karanneet tai joutuneet lähtemään kotoaan köyhyyden takia. Palkka oli useimmiten bonussidonnainen, sillä työvoimasta ei ollut pulaa. Vuokran lisäksi siitä maksettiin vaatteet ja hygieniaan tarvittavat tuotteet. Ruoka ostettiin valmiina, sillä ei ollut paikkaa, missä sitä valmistaa. Suositua oli murskata perunalastuja leivän keskelle. Vettä ei tarvinnut ostaa, sillä kaupungilla on ilmaisia vesipisteitä. Monet tapaamistani nuorista käyttivät kannabistuotteita.

Yk:n lastenoikeuksien sopimus kohta 27 mukaan lapselle, joka ei voi elää perheensä kanssa, on oikeus saada valtiolta erityistä suojelua ja tukea. Kohdassa 31 todetaan, että lapsella on oikeus lepoon, leikkiin ja vapaa-aikaan. Kohta 34, lasta on suojeltava huumeidenkäytöltä.

Lasten oikeuksien toteuttamiseen Hurghadassa olisi panostettava. Siihen tarvitaan kuitenkin poikkeustilasta luopumista, asiallista koulutusta ja neuvontaa viranomaisille sekä yksilötasolla ymmärtämistä siitä, miten ihminen kasvaa aikuiseksi. Poliittisen tason uudistaminen islamilaisen kulttuuriin perustuen vaatisi johtavan tason asenne muutosta katulapsiongelmassa. Vuonna 2010 valtio ei suostunut myöntämään sitä edes ongelmaksi. Hurghadassa lapsi teki työtä, hänelle ei tarvinnut maksaa palkkaa, koska se oli yleisesti hyväksyttyä. Vuosituhattavoitteissa pyrittiin poistamaan köy-

hyys ja nälkä. Hallintostrukturi, joka haluaa lapsen kouluttautuvan sekä toteuttaa Yk:n lasten suojelun pääperiaatteet, pyrkii sosiaaliviranomaisten kontrolloimaan ja valvomaan kehitykseen, jossa jokainen lapsi suorittaa oppivelvollisuutensa. Hurghadassa asiaa valvoi perhe tai katulapsen lähin auktoriteetti. Ihmisen perusoikeudet eivät täytyneet ja lasta kohdeltiin arvottomana, jos hän ei tuonut rahaa muille.

Heillä oli työaika silloin kun turistit olivat liikkeellä, tämän jälkeen osa saattoi levätä sängyssä, joka jaettiin muiden kanssa. Ainoa henkilökohtaisen suojan antaja oli viltti tai kangas, johon kukin kietoutui löytääkseen oman yksityisyytensä. Asunnossa saattoi myös olla juokseva vesi ja wc. Monet asuivat kerrostalojen ikkunattomissa kellarikerroksissa mihin johdettiin yläpuolella olevien asukkaiden käytöstä poistettu vesi, jota voi uudelleen käyttää. Hurghadassa ihmiset viettivät ulkona suuren osan aikaansa, useat tilat olivat kadun vieressä, mutta niissä oleskelevat vain miehet kulttuurikoodien mukaisesti.

Verrattaessa Hurghadan tilannetta muuhun Egyptiin, on selvästi havaittavissa tyttöjen prosentuaalisesti suuri osuus kerjääjistä sekä nuorten poikien seksuaalinen hyväksikäyttö. Tähän vaikuttaa todennäköisesti Hurghadan poikkeuksellinen asema turistikohteena (Suutama, 2009.) Lastenoikeuksien sopimus kohta 35. lasta on suojeltava kaikenlaiselta seksuaaliselta hyväksikäytöltä. Yk:N kehitystoiminnan yksiköt, UNFPA ja UNICEF keskittyvät ohjelmissaan naisten ja tyttöjen oikeuksiin, lasten suojeluun ja heidän oikeuksiinsa. Köyhyyden poistamiseen luotu UNDP korostaa kehitysmaiden oman kapasiteetin sekä oman valtion demokratian kehittämiseen.

7.1 Egyptin Hurghadan kaupungin katulapsi-ilmiön syyt

Egyptin Hurghadan kaupungin katulapsi-ilmiö on paradoksi, johon on ainakin syynä, valtiovalta, traditiot ja uskonto.

Egyptissä katulapsia on 200 000- 1000 000 (Al Ahram Weekly 2006.) Arvostelijat ovat kuitenkin väittäneet tätä arviota epätarkaksi. He väittävät, että arvioon pitää kuulua myös lapsia, jotka saattavat työskennellä huonopalkkaisessa työssä päivisin, mutta he palaavat yöksi kotiin. Arvostelijoiden mukaan "oikeiden katulasten", niiden, jotka elävät jalkakäytävillä määrä olisi noin kymmenen miljoonaa.

Uskonto ja traditiot vaikuttavat vahvasti Hurghadassa. Luotettavaa tutkimustilastollista materiaalia ei ole saatavilla, koska pääosin islamilainen yhteisö ei tunne virallisesti käsitettä heitteillejättö.

Valtion virallinen kanta on, että heitä ei ole olemassa, koska heillä ei ole syntymäto- distusta tai kansalaisoikeuksia. Tämä johtuu siitä, ettei lapsi voi rekisteröidä ilman isän nimeä. Toinen syy on, ettei Islam uskontona hyväksy avioliiton ulkopuolella syn- tyneitä lapsia (Koraani 30:21.) Se tunnustaa nukkuvan sikiön käsitteen, joka tarkoittaa sitä, että avioliitossa syntynyt lapsi on aina laillinen, vaikka isä olisi ollut pitkään poissa kotoa. Aviottomia lapsia syntyy siitä huolimatta. Yksinhoitajana äidille ei jää muuta vaihtoehtoa kuin jättää lapsensa kadulle tai olla siellä yhdessä lapsensa kanssa. Egyptin yhteisöllisessä kulttuurissa naisen keho ei kuulu hänelle itselleen vaan hänen isälleen, miehelleen ja yhteisölle.

Koraanissa (2: 223) annetaan selvät ohjeet siitä miten perheen tulee huolehtia lapsesta. Lapsi, joka on kadulla, on siis paradoksaalisesti uskonnollisesti mahdoton. Toisaalta usko jumalalliseen sallimukseen, missä kaikki maailmassa tapahtuu Jumalan rajatto- man tahdon, tiedon ja mahdin mukaisesti eli fatalismiin, asettaa lapsen kadulle siinä uskossa, että Jumala näin tahtoo. Havaintojeni mukaan koptit ja muslimit toimivat samalla periaatteella, joten katulapsien olemassaolossa, näin mittavassa määrässä, kyse ei siis voi olla vain uskonnosta vaan kulttuurisista koodeista ja vallitsevasta po- liittisesta tahtotilasta. Muslimeja on Egyptissä 94 %, ja koptilaisia 6 %.

Egyptissä on yleinen oppivelvollisuus, mutta kaikki lapset eivät käy koulua. Vaikka peruskoulutus on ilmaista, köyhien lasten koulunkäyntiä jarruttavat piilokustannukset kuten koulupuku ja oppikirjat. Vanhemmat myös saattavat haluta pitää lapset työvoi- mana sen sijaan että lähettäisivät heidät kouluun. Yksi suurimmista Egyptiä kohtaavis- ta haasteista on nopea väestönkasvu. Arvosen mukaan (2010)osittain väestönkasvusta johtuen Egypti taistelee asuntopulan, korkeiden työttömyyslukujen ja maapulan kans- sa. Egypti on luokkayhteiskunta, jossa tuloerot rikkaiden ja köyhien välillä ovat valta- vat. Perustarpeiden saaminen (liite 4). sekä YK:n listaamien fysiologisten tarpeiden lisäksi terveydenhuolto, koulutus, lisääntymisterveyden palvelut ja muut sosiaaliset edut jakaantuvat epätasaisesti. Rahaa pitää olla esim. vakuutuksiin, yksityisiin lääkäri- palveluihin. Lasten koulutus on ilmaista mutta julkisen koulutuksen taso ei vastaa tar- peita. Keskipalkan ollessa 200 -300 LE kuukaudessa (Noin 50€, 2010), ei perheellä

ole varaa maksaa 30.000 LE:tä vuodessa yksityisestä koulutuksesta. Katulapsilla on periaatteessa mahdollisuus kouluttautua, mutta käytännössä mahdollisuudet ovat olemattomat.

Islamilaisena valtiona Egyptin lasten tilanne kadulla ei ole verrattavissa Suomeen vaikka syyt ja seuraukset ovatkin pitkälti samoja. Tähän vaikuttavat syyt ovat sekä ilmastollisia, ulkona voi asua pitkiäkin aikoja, koska kesäkuukaudet ovat pitempiä ja lämpimämpiä kuin pohjoisessa, että kulttuurillisia. Suomessa on n.16000 huostaan otettua lasta (2008) jotka eivät asu biologisten vanhempiensa kanssa.

Hurghadan katulapset olisivat saatava keskitetysti huolenpitoon länsimaille tyyppisellä lastensuojelujärjestelmällä, johon olisi lisätty yhteisölliset ja pysyvät aikuiskontaktit. Lapsen psykososiaalinen kehityksen turvaaminen sillä, että koko prosessi katulapaksi kasvamisessa olisi keskeytettävä huolehtimalla äidistä, jos hän on vaarassa joutua kadulle. Islamilaisen yhteiskunnan olisi osattava tunnistaa vaikeutensa ja pyrkiä ratkaisemaan katulapsiongelma, koska siten se tulee halvemmaksi koko yhteisölle uskonnon ja valtion kohdatessa yhteisessä asiassa. Esimerkiksi perustamalla lastenkodeja, joita valvoo valtio mutta johto toteuttaisi islamin ja kristinuskon arvoja.

Egyptin perustuslaissa on kirjattu naisten ja miesten tasa-arvo. Poliittinen järjestelmä ei kuitenkaan tue tätä. Taloudellinen ja yhteiskunnallinen kehitys on välttämätön naisten ja lasten aseman parantamiseksi. Isyys on Egyptin islamilaisuudessa tärkeä. Lapsi liittyy aina isänsä sukulinjaan, jos isä ei tunnista lastaan ei häntä ole yhteiskunnallisesti olemassa. Egyptiläiset naiset elävät yhteiskuntaluokasta riippumatta kulttuuritraditoiden puristuksessa. Vaikka lainsäädäntö takaa heille samat oikeudet kuin miehillä, perheiden konservatiiviset asenteet ovat haaste egyptiläisnaisen työuralle. Arvosen (2010) mukaan omat tulot tuovat naiselle itsenäisyyttä, jota perheen ja suvun miespuoliset jäsenet eivät helposti hyväksy. Viidennes egyptiläisistä kotitalouksista on taloudellisesti yksin naisten vastuulla. Tällä perusteella voi ymmärtää, miksi osa lapsista ajautuu kadulle, kun äideillä ei ole aikaa traditionaaliseen perheen huolenpitoon ja maskuliinisessa yhteiskunnassa mies menettää arvoaltaansa, jos hän tekee naiselle kuuluvia velvoitteita. Poliittinen järjestelmä on luotava demokraattiselle perustalle, jolloin jokaisen olisi pyrittävä tasa-arvoiseen ja yhdenmukaiseen kohteluun iästä, sukupuolesta, varakkuudesta tai koulutuksesta huolimatta.

Köyhällä ei ole varaa ruokaan, jolloin hänen oma arkensa keskittyy sen hankkimiseen. Toinen perustarve eli lisääntyminen sekä kulttuuriset traditionaaliset ajatukset lapsesta sosiaaliturvana vanhuuteen, tuottavat tuloksina vauvoja, joista perhe ei pysty huolehtimaan. Abortti ja sterilisaatio ovat egyptiläisessä yhteiskunnassa tabuja. Abortti on 2010 vuoden alusta ollut sallittua tietyissä tapauksissa, mikäli naisen terveys on vaarassa. Laittomia abortteja tehdään kuitenkin ei-odotetun raskauden sattuessa. Perinteisen perhemallin mukaan naiset toimivat kotiäiteinä ja miehet ovat yksin vastuussa perheen elättämisestä. Naiset eivät ole aiemmin osallistuneet näkyvästi julkiseen elämään, mutta viime vuosikymmeninä Egypti on panostanut naisten koulutukseen ja työllistämiseen. Siitä huolimatta sukupuolten välisessä tasa-arvossa on vielä runsaasti parannettavaa niin yksityiselämän kuin julkisen elämän piirissä.

Myös kansalaisoikeuksien osalta Egyptillä on vielä paljon tehtävää. Egypti on sitoutunut noudattamaan YK:n Lapsen oikeuksien sopimusta, mutta siitä huolimatta lasten oikeudet eivät toteudu kaikkien kohdalla. Katulapset kuuluvat tähän joukkoon. Hurghadan rantalomakohteissa katulapsiongelmaa ei vielä näy samassa laajuudessa kuin suurkaupungeissa. Tavalliset egyptiläiset eivät huomioi ongelmaa ja toteavan vain siitä kysyttäessä, että se on yksilön oma valinta. YK:n tehtävänä on valvoa, että maat, jotka ovat sitoutuneet lasten oikeuksien julistukseen, näkevät oman tilanteensa ja tarkastelevat omaa politiikkaansa ja ohjelmiansa. UNFPA:n mukaan lisääntymisterveysten ja oikeuksiin liittyvän informaation jakaminen, palvelut ja esimerkiksi ehkäisyohjelmat katkaisevat köyhyyden kierrettä. Naisten aseman parantaminen, omat valinnat ja mahdollisuus työssä käymiseen, hyödyntävät koko yhteiskuntaa. Nuorten kuuleminen, osallisuuden edistäminen ja sitä kautta heidän mahdollisuutensa vaikuttamiseen, heidän omilla ehdoillaan, lisää yhteiskunnan hyvinvointia.

7.2 Katulapsi-ilmion monimuotoisuus

Lapsi kasvaa vuorovaikutuksessa toisen ihmisen kanssa, jolloin kasvu on kulttuurisidonnaista. Lapsuuden kehitysvaiheet ovat yleisiä kehityspsykologisesti. Kiintymysteorian mukaan tieto turvallisuudesta ja huoltajan välittämisestä luo lapselle olemassaolon positiivisen perustan. Lapsen tunne-elämän perustana on läheinen suhde vähintään yhteen aikuiseen.

Suomessa lapset otetaan huostaan, heti kun tarvetta ilmenee, mutta saammeko heistä mallikelpoisia ja yhteiskunta vastuullisia aikuisia. Vertailllessani kolmea aihetta käsittelevää artikkelia Jahnukainen (2004), Pasanen (2004), Vehkalahti (2003) totean, että vaikka Suomen valtio huolehtii lapsistaan, niin se ei kuitenkaan huomioi tarpeeksi ihmisen tarvetta toisen läheisyyteen ja oman perheen antamaan tukeen. Hurghadassa nuoret eivät tunnista aluetta omakseen, jolloin tunne juurettomuudesta vaikuttaa ongelmien kasvamiseen.. Kiintymyssuhde teoriassa kiinnitetään huomiota siihen, että lapsella pitää olla aina joku, johon kiintyä. Ihmissuhde kriisien voittamiseen tarvitaan tukea ja irrottautumista. Egyptin yhteisöllinen kulttuuri ei salli tätä edes aikuiselle lisäksi traditiot elävät vahvasti jokapäiväisessä elämässä. Suomalainen yksilökeskeinen kulttuuri ja traditiot työntävät nuoren pois kotoa täysikäisyyden velvoittamana.

Norlamo & Hujala (Norlamo 1994, Hujala & Norlamo 1995) määrittelevät Suomen katulapsiksi lapset ja nuoret jotka käyttävät mm. Punaisen ristin (2011) turvatalojen palveluja sekä Aseman lasten (2011.) toimintaa. Omassa työssäni Turun nuorisoasiankeskuksessa olen koko 2000-luvun tavannut nuoria, jotka kuuluvat tähän määritelmään. Heidän pulmiansa käsittelee Suomen toimiva lastensuojelujärjestelmä joka poimii lapset pois kaduilta, johon lapset useasti itse hakeutuvat katsoessaan aikuisten petteänee heidät. Ehkäisevä lastensuojelun tarkoituksena on riittävä apu ja tuki riittävän varhain, jolloin ongelmien syntymistä ja pahenemista ehkäistään. He pääsevät sen piiriin, halusivat sitä tai eivät. Lapset, joita tämä tutkimus käsittelee Egyptin Hurghadan katulapsia, ovat isättömiä, nimettömiä ilman kansalaisuutta. He näkevät nälkää ja heitä käytetään hyväksi. Heidän perustarpeensa liittyy eloon jäämiseen, ilman minäänlaista suojajärjestelmää.

En voi olla pohtimatta näiden kahden järjestelmän erilaisuuksia. Kohtaamillani Turun turvatalon asiakkailta on vaikeuksia, jotka toisinaan ovat kasautuneet yli sukupolvien. Lapsi joutuu kadulle alkoholin, huumeiden, väkivallan, piittaamattomuuden takia. Rikollisuus ja seikkailunhalu nuoruuden kriisivaiheissa ovat heille tavallista. Tilapäinen kriisimajoitus auttaa tilapäisesti pulmiin, riitoihin ja pahaan oloon. Talosta joutuu kuitenkin takaisin kadulle päiväsaikaan, koska oletetaan lapsen käyvän koulua, ja jos asiakas on päihtyneessä tilassa. Säännöt ovat tarkat, henkilökunta vähäistä. Palvelu on resurssien rajoittamaa. Aseman lasten toimintaa säätelevät aikuisten asettamat rajat.

Lapsen ei tarvitse nähdä Suomessa nälkää niin kuin Hurghadassa. Kadulla olevan lapsen ei tarvitse pelätä tulevansa surmatuksi. Erilaiset lait velvoittavat viranomaisia että huoltajia. Lastensuojelulaki 1§ (lastensuojelulaki 13.4.2007/417) jossa mainitaan lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Suomen perustuslaki (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.) Euroopan ihmisoikeussopimus(60/111.) sekä erityisesti lapsen ihmisoikeuksien sopimus. Perusopetuslaissa 2§ /(perusopetuslaki 21.8.1998/628) taataan jokaiselle lapselle, hänen edellytystensä mukaan, kasvu inhimillisyyteen, vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen, tietoon ja taitoon, joita elämässä tarvitaan.

Egyptin valtio on viime vuosina alkanut hieman tunnustaa että ongelmia on ja että viranomaiset vähättelevät sitä (Arvonen 2010.) Niin kauan kun ongelmaa ei tunnusteta, niin ei voida myöskään pohtia millä tavoin se voitaisiin poistaa. Suomessa on hyvä lastensuojelujärjestelmä, mutta siinäkin on puutteensa. Tutkimukset vahvistavat Vuorelan tyttöjen kirjeistä (Vehkalahti, 2003), Jahnukaisen koulukotitutkimukseen (Jahnukainen, 2004), että huostaan otettu lapsi ei kehity samalla lailla verrattaessa normaali olosuhteissa kasvaneeseen, jos aikuiskontaktit eivät olleet olleet onnistuneita. Sairastumisen riski kasvaa henkilöillä, joilla ei ole ollut turvallista lapsuutta (terve Suomi, HeSSup-tutkimus, 1998) Millä tavoin silloin siis lapsi joka kasvaa yhteisöllisessä kulttuurissa, jossa yksinäisyys ei kuulu yhteisöön.

Pohdintani tuloksena totean, että Egyptin heikko kansallinen taloushallinta, poliittisten voimasuhteiden epätasapainoisuus opposition puuttuessa, suoranainen välinpitämättömyys poliittisessa toiminnassa köyhyyden poistamiseen ja yhteisön osaamattomuus kansalaistoiminnoissa avun lähteenä sekä perinteiset nais- ja miesroolit huoltajuudessa, ovat suurimpana syynä katulapsiin Hurghadan kaduilla. Lisäksi katulapset olisi saatava koulutukseen, jotta heidän mahdollisuutensa ajattelevina ja kantaaottavina kansalaisina kasvaisi.

Perinteet ja kulttuurit elävät voimakkaan Hurghadassa. Köyhyys, tyttöjen koulutautumattomuus, poikien työnteko liian aikaisessa vaiheessa, jolloin heidän fyysinen ja psyykinen kehityksensä ei ole valmis, lisää yhteiskunnalle tukitoimien tarpeita. Katulapset eivät ole yhteiskunnalle kannattava sijoitus. Ihmisarvon ja lasten että nuorten oikeuksista tasa-arvoiseen asemaan yhteisössä on kiinnitettävä enemmän resursseja. Sijoitus on tutkimusten mukaan aina kuormittava kokemus.

Yhtenä ratkaisuna katulapsi-ilmiöön pohdin valtion koordinoimaa, sosiaalipeda-
gogista toimintaa jossa otetaan huomioon perinteet, kulttuuri, uskonto ja valtion
yhteiskunnallinen tila. Se soveltaa käytännön elämän, jossa ihmistä kannustetaan
ottamaan haltuunsa oma elämänsä. Huono-osaisuuden ja tuen tarkastelussa on
inhimillisen kasvun prosessi, joiden kautta lapsi saavuttaa elämänhallinnan ja
hyvinvoinnin (Hämäläinen & Kurki, 1997.)

Suomessa tutkimukset osoittavat, että pelkkä huostaanotto ei ole riittävä. Vehka-
lahti (2003) toteaa, että koti on aina koti, vaikka se olisi huono (Vehkalahti
2003.) Jahnukaisen pitkittäistutkimuksessa todetaan, (2004) koulukodista kotiutu-
neiden nuorten yhteiskuntaan jäsentymisestä ja riskikäyttämisestä ja ongelmien
kasaantumisesta. Pasasen mukaan (2004) tieto jatkuvuudesta, hoidetuksi tulemi-
sestä ja turvallisuuden tunteen merkityksestä auttaa ihmisen myöhempään selviy-
tymiseen. Hän toteaa myös, että luotettavien ja pitempiäikaisten ihmissuhteiden
tuki auttaa nuorta selviytymään paremmin arjessa.

Olisiko niin, että suomalainen yksilöä tukeva kulttuuri ei välttämättä ole yhteisöl-
lisen kulttuurin vastakohta vaan näistä kummastakin yhdistettynä pitäisi löytyä
ratkaisu katulapsi-ilmiön vähentämiseksi, valtion ja yksilön yhteisenä tavoitteena.
Terve Suomi, the HeSSup Study 15- vuoden seurantatutkimuksessa on jo nyt
todettu, eräitten sairauksien liittyvän sosiaalisen tuen puuttuminen ja sen laadun
heikkous vaikuttaa ihmiseen. Ihmisen kokemukset lapsena vaikuttavat siten suo-
raan aikuisiän hyvinvointiin ja kunkin maan yhteiskunnalliseen vahvuuteen.

Egypti ei ole pystynyt takamaan YK:n lasten yleissopimuksen kohtia. Se ei suojele
lasta. Ei kontrolloi kasvatuksen jatkuvuutta, ei tue tasa-arvoisesti lasten etnistä ja us-
konnollista taustaa. Lasten oikeudet eivät toteudu ja myös noudattaisivat niitä. Lasten
silmiin ei syty onnellisuus, jos valtio huolehtisi, että kaikki kansalaiset tuntisivat lap-
sen oikeudet (UNICEF 2009,) mutta ymmärtäminen auttaisi alkuun, siinä prosessissa,
joka myös länsimaissa on pahoin kesken. Hurghadan kadut eivät vielä ole täyttyneet
köyhistä, kerjäläisistä ja lapsuuden menettäneistä nuorista, mutta jokainen lapsi on
avokas ja kaikkia heitä on tuettava ennaltaehkäisten, parempaan ja turvallisempaan
elämään.

7.3 Opinnäytteen tulosten arvioiminen

Oleskeluni aikana keräsin systemaattisesti materiaalia havainnoiden ja valokuvaten. Arvioni siitä ketkä olivat Hurghadan katulapsia, perustuu omaan kokemukseeni Turun Nuorisoasiankeskuksen työntekijänä sekä kokemuksiini yhteistyöhankkeissa Tshékissä, Virossa että Saksassa.

Tulokset joiden mukaan Hurghadassa oli katulapsia, joista suurin osa on noin kymmenen vuotiaita tyttöjä, ovat subjektiivisia mutta perustuvat siihen määrään joka Hurghadassa 2009–2010 oleskeli. Tällä pohjalla opinnäytetyöni on kattava.

Uskonnon esille tuominen tekstissä oli viitettä antavaa, sillä islamilaisen yhteiskunnan ymmärtäminen oli yksi oleellisimmista kysymyksistä analysoitaessa katulapsi-ilmiötä muslimienemmistöisessä Hurghadassa. Verrattaessa aikaisempiin tutkimuksiin suurin osa pohjoismaisista katulapsitutkimuksista oli tehty kristillisistä maista, joissa jo lähestyminen oli ottanut kantaa asiaan. Olisi hyvin mielenkiintoista tutustua kattavaan katulapsitutkimustyöhön, islamilaiselta pohjalta.

Olen itse muslimi ja tavoitteenani oli myös ymmärtää islamilaisen katulapsen kadulle päätyminen. Egyptin yhteiskunnan osalta lopputulokseni oli paradoksi. Valtio ja uskonnollinen johto ovat yhdessä pyrkineet vähättelemään ja peittelemään asiaa. Kysymys ei siis ole uskonnollinen vaan perustuu kulttuuriin, traditioihin ja perheeseen yhteisöllisesti. Egypti noudattaa miehen aseman ylläpitoa, johon ei kuulu avioton lapsi tai avioliiton ulkopuoliset suhteet. Naisen paikka on kotona ja mies hallitsee hänen elämäänsä. Lapsi kadulla on siis näkymätön uhka hallinnolle. Silmänsä sulkeva ja yksilöä syyttävä asenne on poliittinen, sillä se kieltää totuuden. Hallintoviranomaiset, poliisit ja sosiaalityöntekijät ovat pääosin miehiä, he noudattavat omaa kulttuuri-identiteettiään.

Ongelmaksi osoittautuivat länsimaalainen ulkonäköni, sillä Hurghadan koodiston mukaan minut määriteltiin turistiksi. Viranomaisyhteistyö ei siten tullut kysymykseen, sillä maa oli poikkeustilansa takia tarkkaan strukturoitu ja kanssakäyminen turistin kanssa kiellettyä, lisäksi olin yksinäisenä naisena myös objekti, jolta haluttiin jotakin. Katulapset halusivat minulta joko rahaa tai ruokaa mutta eivät halunneet tai uskaltaneet viettää aikaa kanssani, jotta olisin pystynyt paremmin analysoimaan syitä, jotka olivat johtaneet heidät kadulle. Tästä syystä valitsin vertailevan kirjoitustyylin länsi-

maisen katulapsiproblematiikan kanssa, jossa toin esille myös lasten oikeuksien julistuksen. Opinnäytteessäni toin esille lapsen kehitykseen vaikuttavia teorioita, ne ovat yleisluontoisia mutta pätevät länsimaalaiseen että Hurghada katujen lapseen. Lapsen kehitys kärsii, kun kukaan ei hänestä huolehdi. Nainen äitinä on yhteiskunnan perusyksikkö, jonka hyvinvointi vaikuttaa koko yhteisöön.

Suurimmaksi ja miltei ylitsepääsemättömäksi ongelmaksi osoittautui tämän tekstin työstäminen kuvailevasta muodosta analyttiseen. Syynä muotoiluun oli oma kokemattomuuteni tämän tapaisen tekstin työstämisessä. Tulokseni ilmiöstä katulapsi ovat tuttuja, joten siitä asiasta opinnäytteeni ei tuo esille mitään uutta. Uutta on kuitenkin se, että kuvailevassa tekstissäni kerron Hurghadan elinoloista.

Sain mahdollisuuden tutustua joka päiväiseen nuorten elämään, jota varjostivat köyhyys, rahan puute, elinolojen kurjuus ja lasten työnteko epäinhimillisissä oloissa ilman, että kukaan kohteli heitä yksilöinä. Maslowin tarvehierarkiassa (liite 4) esille tuleva tarve kuulua johonkin ryhmään ja saada sen kunnioitus, on ainoa keino, jolla nuoret selviävät elämästään. Pojat, jotka selviävät hengissä vievät eteenpäin sen tradition, jossa vain samankaltaiset, samaa sukupuolta olevat selviävät, lapset ja naiset eivät tähän kuulu muuten kuin seksuaalisen tarpeen tyydyttäjinä.

LÄHTEET

Akar, Sylvia & Tiilikainen, Marja 2004. Katsaus islamilaiseen maailmaan. Naiset, perhe ja seksuaaliterveys. Helsinki Väestöliitto. Väestötietosarja 13.

Al Ahram Weekly 2006. Saatavilla www-muodossa. <http://weekly.ahram.org.eg>
<http://weekly.ahram.org.eg/2006/825/feature.htm> sekä
<http://weekly.ahram.org.eg/2008/901/eg4.htm> Luettu 19.10.2009, luettu 28.6.2010.

Alijoki, Elina. 1998. Pesästä pieni ponnistaa. Lasten varhaisten vuorovaikutustaitojen tukeminen.

Helsinki. Kirjayhtymä Oy.

Allardt, Erik 1979. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Porvoo. WSOY.

Arvonen, Päivi.(www.timantti-idea.net/). Päivitetty 31.12.2010. Luettu 1.4.2009.

Aseman lapset ry. <http://www.asemanlapset.fi/> Luettu 12.05.2010.

Boyle, Danny 2009. Slummien miljonääri. Elokuva.
<http://www.finnkino.fi/Event/297119/> Katsottu 3.04.2009.

Cairo Street Children Development Co-operation Project.
<http://www.cairostreetchildren.com/> Päivitetty 11.1.2011. Luettu 1.09.2009.

Consortium for Street Children 2004. A Civil Society Forum for North Africa and the Middle East on Promoting and Protecting the Rights of Street Children. Saatavilla www-muodossa. Luettu 30.01.2011.
<http://www.streetchildren.org.uk/reports/northafrica.pdf>).

Eriksson, Päivi & Koistinen, Katri 2005. Monenlainen tapaustutkimus. Helsinki. Kullattajatutkimuskeskus, julkaisuja. 4:2005. Luettu 18.04.2010.
Saatavilla www-muodossa.
<http://www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464144782/1194348579553/1194356525205.html>.

Etsivätyö Euroopan syrjäytyneiden väestönosien parissa0.pdf. Suuntaviivoja yhdenmukaisiin etsivän työn palveluihin. A-klinikkasäätiön raporttisarja nro 58.2007.. Luettu 29.9.2010.

Euroopan ihmisoikeussopimus 60/1991.
<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1999/19990063>. Luettu 1.03.2011.

Globalis. Suomen YK-liitto. <http://www.globalis.fi/Tilastot/BKTL-per-asukas#bars>. Luettu 27.01.2011.

Grönfors, Martti 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Helsinki. Martti Grönfors ja Werner Söderström Osakeyhtiö.

Grönfors, Martti 1981. Suomen mustalaiskansa. Helsinki. WSOY.

- Hakala, Juha T 1998. Opinnäyte luovasti. Kehittämisen- ja tutkimustyön opas. Tampere. Gaudeamus.
- Hallenberg, Helena 1998. Miten elää muslimina. Teoksessa Heikki Palva ja Irmeli Perho (toim.): Islamilainen kulttuuri, 12–77. Helsinki. Otava.
- Hannula, Mika 2001. Kolmas tila, väärinymmärtäminen eettisenä lähtökohtana. Helsinki. Kuvataideakatemia.
- Harakka, Terttu 2006. Kulttuurit törmäyskurssilla. Luento. Saatavilla www.equal.fi/download/?f=84011&m=18689. Pdf-muoto. Vaasan yliopisto. Luettu 3.09.2010
- Helsinki prosessi.
http://www.helsinki.fi/netcomm/ImgLib/24/89/hp_declaration_finnish.pdf
- Helve, Helena 1997(toimittaja.) Arvot, maailmankuva, sukupuoli. Helsinki. Universality Press.
- Helsingin yliopisto. <http://www.avoin.helsinki.fi/opintotarjonta/egyptologia.htm> Päivitetty 17.1.2011. Luettu 17.01.2011.
- Himberg, Lea & Laakso, Juhani & Peltola, Ritva & Näätänen Risto & Vidjeskog Jan 2005. Kehittyvä ihminen, psykologia 2. Helsinki. WSOY.
- Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 1998. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kirjayhtymä.
- Hofstede, Geert, 1993. Kulttuurit ja organisaatiot. Mielen ohjelmointi. Helsinki. WSOY.
- Hope Village Society, (HVS), <http://www.egyhopevillage.com/enews.asp> Päivitetty 20.3.2010, luettu 16.5.2009.
- Hujala, Anne & Norlamo Tuija 1995. ”Katulapset, Länsimaisen yhteiskunnan uusi ilmiö”. Vammala. Aseman lapset
- Human Rights Watch 2003. Charged With Being Children. Egyptian Police Abuse of Children in Need of Protection. <http://www.hrw.org/en/reports/2003/02/18/charged-being-children>. Luettu 20.01.2010.
- Human Rights Watch. Elections in Egypt, 2010.
<http://www.hrw.org/en/reports/2010/11/23/elections-egypt-0>. Luettu 15.02.2010.
- Hurghada map.
<http://www.redseadevelopments.com/USERIMAGES/Hurghada%20Map.JPG>. Luettu 25.09.2009
- Hämäläinen, Juha & Kurki Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. Helsinki. WSOY
- Islamic Family Law. <http://www.law.emory.edu/IFL/>. Luettu 28.05.2010.

Jahnukainen, Markku 2004. Koulukodin jälkeen. Vuosina 1996 ja 2000 kotiutettujen nuorten yhteiskuntaan jäsentymisen ja riskikäyttäytymisen kasaantuminen. Teoksessa M. Jahnukainen, T. Kekoni, T. Pösö (toim.) Nuoruus ja koulukoti. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 43.

Kanervo, Sari & Saarinen, Tiina 2004. Kulttuurit keskuudessamme. Turun kulttuuri-keskus, kansainvälinen kohtaustapa.

Kilpeläinen, Arja 2000. *Naiset paikkaansa etsimässä*. Aikuiskoulutus naisen elämänkulun rakentajana. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 163

Kirkon Ulkomaanapu. Saatavilla www-muodossa.

<http://83.150.87/nakymattomat/index.html>

Luettu 19.12.2010

Koraani. Suom. Jaakko Hämeen-Anttila 1995. Helsinki. Basam Books.

Kulttuurikameljontit. www.kulttuurikameleontit.com Luettu 16.4.2009, päivitetty 21.10.2010

Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien oppimisympäristö. KvaliMOTV.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/index.html> Luettu 12.10.2010.

Lasten oikeuksien julistus. Saatavilla www-muodossa.

http://www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_julistus

Luettu 1.9.2010.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417. Saatavilla www. muodossa

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417> Luettu 24.12.2009.

Liukkonen, Arja & Åstedt-Kurki, Päivi 1994: 6. osallistuva havainnointi hoitotieteellisen tutkimuksen aineiston keräysmenetelmänä. Hoitotiede 2. Kuopion yliopisto.

Lundqvist, Marcus 2002. Katulapset Venäläisessä yhteiskunnassa. Opinäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Järvenpään yksikkö.

Macintyre, Alasdair 2004. Hyvyyden jäljillä. Moraaliteoreettinen tutkimus. Gaudeamus. Helsinki.

Marttunen, Mauri 2010. Helsingin Yliopisto. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos/ MI-PO.

Matinheikki-Kokko, Kaija 1994. Maahanmuuttajat: kulttuurien kohtaaminen Suomessa. Helsinki: Gaudeamus.

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. International Methelp KY. Jyväskylä. Gummeruksen kirjapaino Oy..

- Mäkinen, Paavo 2009. EU ja lapsen oikeuden seminaari ja vaalipaneeli 1.6.2009. A-klinikkasäätiön raporttisarja nro 58.2007. Saatavilla www-muodossa <http://www.lapsiasia.fi/nyt/puheenvuorot/puheet/puhe/view/1415575>
- Nashaat, Hussein, 2003. Street Children in Egypt. Cairo Papers in Social Science Vol. 26, No. 2 The American University in Cairo Press. Saatavilla www-muodossa <http://www.internationalpubmarket.com/clients/auc/AUCAcadCat.pdf>. Luettu 12.01.2011.
- Nevala, Jenni 2009. Lapsi vailla kotia ja rakkautta. Miksi lapsi joutuu elämään kadulla Kampalassa? Opinnäytetyö. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Saatavilla www-muodossa. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/6114/Nevala_Jenni.pdf?sequence=3
- Norlamo, Tuija 1994. Suomessako katulapsia? Selvitys modernin katulapsi-ilmiön sisällöstä. Helsinki. Helsingin yliopisto, sosiaalipolitiikan laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Nuorisotyölaki. 27.1.2006/72. Saatavilla www-muodossa. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>, Luettu 29.01.2011
- Nuorten turvatalot. http://www.redcross.fi/apuajatuksia/nuortenturvatalot/fi_FI/. Luettu 12.05.2010
- OECD. Saatavilla www-muodossa. <http://www.oecd.org/home/>. Luettu 13.12.2010. Päivitetty 22.10.2010.
- Pasanen K, 2004. ”Mulla on ainakin kova ääni!” – välineitä sijoitetun lapsen kuunteeluun. Nuorisotutkimus 22 (4), 53 – 63.
- Pietarin katulapset ry. <http://www.pietarinkatulapset.com/pietarinkatulapsetry.pdf>. Luettu 30.02.2011.
- Salo-Lee, Liisa & Malmberg, Raija & Halinoja, Raimo 1998. Me ja muut. Kulttuurienvälinen viestintä. Yle-opetuspalvelut. (2. painos). Jyväskylä. Gummerus.
- Salo-Lee Liisa 1998. Kieli, kulttuuri ja Viestintä. Teoksessa Salo-Lee, L.R. Malmberg. & R. Halinoja, 1998. Me ja muut. Kulttuurienvälinen viestintä, (2. painos). Helsinki. Gummerus.
- Suomen perustuslaki. Saatavilla www-muodossa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731>
- Silius, Kirsi & Tervakari, Anne- Maritta, 2006. Kvalitatiiviset tutkimusmenetelmät. Etnografia. Luento. Saatavilla www-muodossa. <http://matwww.ee.tut.fi/hmopetus/kval-tutk/2005/luennot2005/liitteet/kvalit170106.pdf>. Luettu 20.1.2011
- Sinkkonen, Jari 2004. Kiintymyssuhdeteoria – tutkimuslöydöksistä käytännön sovelutuksiin. Duodecim 15/ 2004. Saatavilla myös www-muodossa □ Luettu 1.4.2011

Spradley ,James 1979. The Ethnographic Interview. New York. Holt, Rinehard, Winston

Sunshine – projekt. 2008. <http://www.sunshine-international.org.uk/>). Luettu 20.01.2010.

Suomen YK-liitto. Katulapsi määritelmä YK:n mukaan. Saatavilla www-muodossa. <http://www.ykliitto.fi/>. Luettu 1.9.2009. Päivitetty 1.1.2011

Suutama, Annina 2009. Pro gradu – työ Historian ja etnologian laitos Jyväskylän yliopisto. ”MEIKÄLÄISELLE ERITTÄIN ERILAINEN MAAILMA”. ”Kulttuuriantropologinen tutkimus paikallisen väestön ja turistien kohtaamisesta Hurghadassa Egyptissä. Historian ja etnologian laitos. Jyväskylän yliopisto.

Sveriges regeringskansliet, utrikesdepartement. Mänsliga rättigheter i Egypten 2007. Saatavilla www-muodossa. http://www.humanrights.gov.se/dynamaster/file_archive/080326/24f69276de60ad18e762a15a4ca3fb2/Egypten.pdf. Luettu 27.9.2010.

Terve Suomi, the Hessup Study, HeSSup-tutkimus. Turun Yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Tutkimuksen vastuullinen johtaja, kansanterveystiede, Helsingin yliopisto. Saatavilla www-muodossa □. Luettu 1.04.2010

The Egypt Human Development Report 2010. <http://www.undp.org.eg/Default.aspx?tabid=227>

Tikka Irina, 2005. Katulapsityön kahdet kasvot. Diakonia Ammattikoulun julkaisuja B 28.

Tukiainen Jussi, 2009 KM ulkoministeriön kehitysyhteistyön valmennusohjelma HRM-asiiantuntija Egyptissä. Saatavilla www-muodossa. Pdf-dokumentti. <http://kesy01.cc.spt.fi/samk%5Cjkauppa.nsf/liitteet/BCDDD03B4E856769C22577430030E31A/file/Sosiaalipedagoginen+ammattillisuus.pdf>. Luettu 1.4.2009

Tuori Elina, Vähälummukka Marja, Yletyinen Saana 2001. Lastenkotilasten sosiaalinen todellisuus Pihlakodissa ja Sunshine Internationalissa. Opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Pieksämäen yksikkö.

Turun Nuorisoasiankeskus. Saatavilla www-muodossa. <http://www.turku.fi/nuoriso>

Työryhmämuistioita 2003:39. Poikien ympärileikkauksia koskevaa lainsäädäntötarvetta selvittäneen työryhmän muistio 2004. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Saatavilla www-muodossa http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-4103.pdf

Ulkoasianministeriö <http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentlan=1> Luettu 30.05.2010. Päivitetty 30.05.2010.

Ulkoasianministeriön verkkojulkaisu. Kehityskysymykset ja globaalikasvatus. <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=32479>. Luettu 28.10.2010

Unesco. http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/egypt/rapport_1_1.htm.
Luettu 29.08.2010

http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/egypt/rapport_1_1.htm. Luettu
29.08.2010.

http://www.unesco.org/education/wef/countryreports/egypt/rapport_1_1.htm. Luettu
7.09.2010

UNICEF. <http://www.unicef.se/om-unicef/fakta-om-unicef-och-barns-rattigheter/gatubarn>, Luettu 18.10.2010.

UNICEF, saatavilla www-muodossa. Päivitetty 10.01.2011. UNICEF.
<http://www.unicef.fi/vuosituhattavoitteet> Luettu 10.01.2011

UNICEF. Lasten oikeuksien sopimus. Saatavilla www-muodossa
http://www.unicef.fi/files/unicef/pdf/Lasten_oik_sopimus.pdf.
Luettu 1.9.2009. Päivitetty 17.1.2010.

UNICEF, gatubarn. Saatavilla www-muodossa. <http://www.unicef.se/om-unicef/fakta-om-unicef-och-barns-rattigheter/gatubarn>

UM. Suomen Ulkoasianministeriö. Saatavilla www-muodossa.
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=30501&contentlan=1&culture=fi-FI>
Päivitetty 18.05.2010. Luettu 18.05.2010.

UNDP, Yk:n kehitysyhteistyöverkosto 2011. Saatavilla www-muodossa
<http://www.undp.fi/> Luettu 10.03.2011.

UNFPA. Yk:n väestörahassto 2011. Saatavilla www-muodossa
<http://www.vaestoliitto.fi/kansainvalisyys/materiaalit/unfpa/> Luettu 10.03.2011.

Unite for children. http://www.unicef.org/egypt/protection_144.html. Luettu
10.01.2011.

Vehkalahti, Kaisa 2003. Tiedän paikan armahan... Koti ja kodin ikävä 1900-luvun alun kasvatuslaitostyttöjen kirjeissä. Teoksessa M. Vuorio-Lehti ja M. Nieminen (toim.) Kasvatushistoria nyt. Makro – ja mikrotutkimuksesta marginaalisuuden, sukupuolen ja tilan analyysiin. Suomen kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 14. Turku, 237 – 266.

Väestöliitto, 2011. Saatavilla www-muodossa.
<http://www.vaestoliitto.fi/.../Katsausislamilaiseenmaailmaan.pdf>. Luettu 28.11.2010.

Väestöliitto. <http://vaestoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/5e75c34f1381faf5dda7b1061bcee14f/1286718544/application/pdf/312998/Katsausislamilaiseenmaailmaan.pdf>. Luettu 14.06.2010.

World Health Organization. Gender and other www.who.int/gender/ . Luettu 18.10.2010

Henkilökohtainen tiedonanto

Arvonen P, 2009–2010. Kulttuurikameleontit ry, henkilökohtainen ohjaajani

Artikkelikokoelmasta, kehitysyhteistyön palvelukeskus. Kepa. Päivi Arvonen, artikkeli. Saatavilla www-muodossa. http://www.kepa.fi/kumppani/arkisto/2007_3/5650

Atef, Ahmed 2009 Demons of Cairo. Ohjaaja. Haastattelu 24.10.2009

Tukiainen, Jussi 2009. Ulkoministeriön kehitysyhteistyön valmennusohjelma HRM-asiantuntija Egyptissä. Haastattelu 24.10.2009.

Muut

Slummien miljonäärit. Elokuva. Katsottu 1.4.2009

Demons of Cairo. Elokuva. Katsottu 24.10.2009.
[http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=178539 & no-deid=15784&culture=fi-FI](http://global.finland.fi/public/default.aspx?contentid=178539&no-deid=15784&culture=fi-FI)

Lastensuojelu koulutukset. Turun kaupunki 2007 ja 2011.

Liite 1/4**KYSYMYSRUNKO**

1. Onko alueella katulapsia?
2. Millä alueilla heitä esiintyy?
3. Kuinka paljon heitä on
4. Minkälaisissa oloissa he elävät
5. Millä tavoin he hankkivat elantonsa
6. Miten heihin suhtaudutaan

Liite 2/4**LASTEN OIKEUKSIEN JULISTUS**

Periaate 1

Lapsen tulee saada nauttia kaikkia tässä julistuksessa määriteltyjä oikeuksia. Nämä oikeudet kuuluvat poikkeuksetta jokaiselle lapselle yhtäläisesti ja erottamatta katsomatta hänen tai hänen perheensä rotuun, ihonväriin, sukupuoleen, kieleen, uskontoon, poliittiseen vakaumukseen, kansalliseen tai sosiaaliseen alkuperään, varallisuuteen tai syntyperästä taikka muusta johtuvaan asemaan.

Periaate 2

Lapsen tulee saada nauttia erityistä suojelua ja hänelle tulee lainsäädännöllä tai muulla tavoin suoda edellytykset ruumiillisesti, henkisesti, moraalisesti, sielullisesti ja sosiaalisesti terveeseen ja normaaliin kehitykseen vapaissa ja ihmisarvon mukaisissa oloissa. Säädettyä tätä tarkoittavia lakeja lapsen etujen tulee olla tärkeimpänä näkökohtana.

Periaate 3

Lapsella tulee syntymästään lähtien olla oikeus nimeen ja kansalaisuuteen.

Periaate 4

Lapsen tulee saada nauttia sosiaalista turvaa. Hänen tulee saada kasvaa ja kehittyä terveenä. Lapsen ja hänen äitinsä on sen vuoksi saatava erityistä hoitoa ja huolenpitoa siihen luettuna asianmukainen hoito ennen ja jälkeen synnytyksen. Lapsella tulee olla oikeus asianmukaiseen ravintoon, asumiseen, virkistykseen ja lääkintähuoltoon.

Periaate 5

Lapsen, joka on ruumiillisesti, henkisesti tai sosiaalisesti vajaakykyinen, tulee saada erityistä tilansa edellyttämää erikoishoitoa, -kasvatusta ja -huolenpitoa.

Periaate 6

Lapsi tarvitsee kehittyäkseen tasapainoiseksi yksilöksi rakkautta ja ymmärtämystä. Hänen tulee saada kasvaa, mikäli mahdollista, vanhempiensa huolenpidon ja vastuun alaisena, ja joka tapauksessa ilmapiirissä, jossa hän saa tuntea hellyyttä sekä moraalista ja siveellistä turvallisuutta; varhaisiässä olevaa lasta ei saa erottaa äidistään kuin

poikkeustapauksessa. Yhteiskunnan ja viranomaisten velvollisuutena on osoittaa erityistä huolenpitoa niille lapsille, jotka ovat vailla perheensä turvaa ja riittäviä toimeentulomahdollisuuksia. On suotava, että suurten perheiden lasten ylläpitoa helpotetaan valtion avustuksin ja muulla avustustoiminnalla.

Periaate 7

Lapsella on oikeus saada koulutusta, jonka ainakin alkeisasteella tulee olla maksuton ja pakollinen. Hänen tulee saada koulutusta, joka edistää hänen yleissivistystään ja suo jokaiselle yhtäläisen mahdollisuuden kehittää kykyjään, yksilöllistä arvostelukykyään sekä moraalista ja sosiaalista vastuuntuntoaan tullakseen hyödylliseksi yhteiskunnan jäseneksi. Lapsen koulutuksesta ja ohjauksesta vastuussa olevien on johtavana periaatteena pidettävä lapsen parasta; ensisijaisesti tämä vastuu kuuluu lapsen vanhemmille. Lapsella tulee olla riittävät mahdollisuudet leikkiin ja virkistykseen, jotka olisi ohjattava palvelemaan samoja päämääriä kuin koulutuskin. Yhteiskunnan ja viranomaisten tulee pyrkiä edistämään mahdollisuuksia tämän oikeuden nauttimiseen.

Periaate 8

Lapsen tulee aina ja kaikissa olosuhteissa olla ensisijalla suojelua ja apua annettaessa.

Periaate

9

Lasta on suojeltava kaikelta laiminlyönneiltä, julmuudelta ja väärinkäytöltä. Häntä ei saa missään muodossa saattaa kaupankäynnin kohteeksi. Lasta ei saa ottaa työhön ennen asianmukaista minimi-ikää, missään tapauksessa häntä ei saa panna työhön eikä sallia hänen ryhtyä työhön, joka saattaisi olla hänen terveydelleen tai koulutukselleen vaaraksi taikka haitata hänen ruumiillista, henkistä tai moraalista kehitystään.

Periaate

10

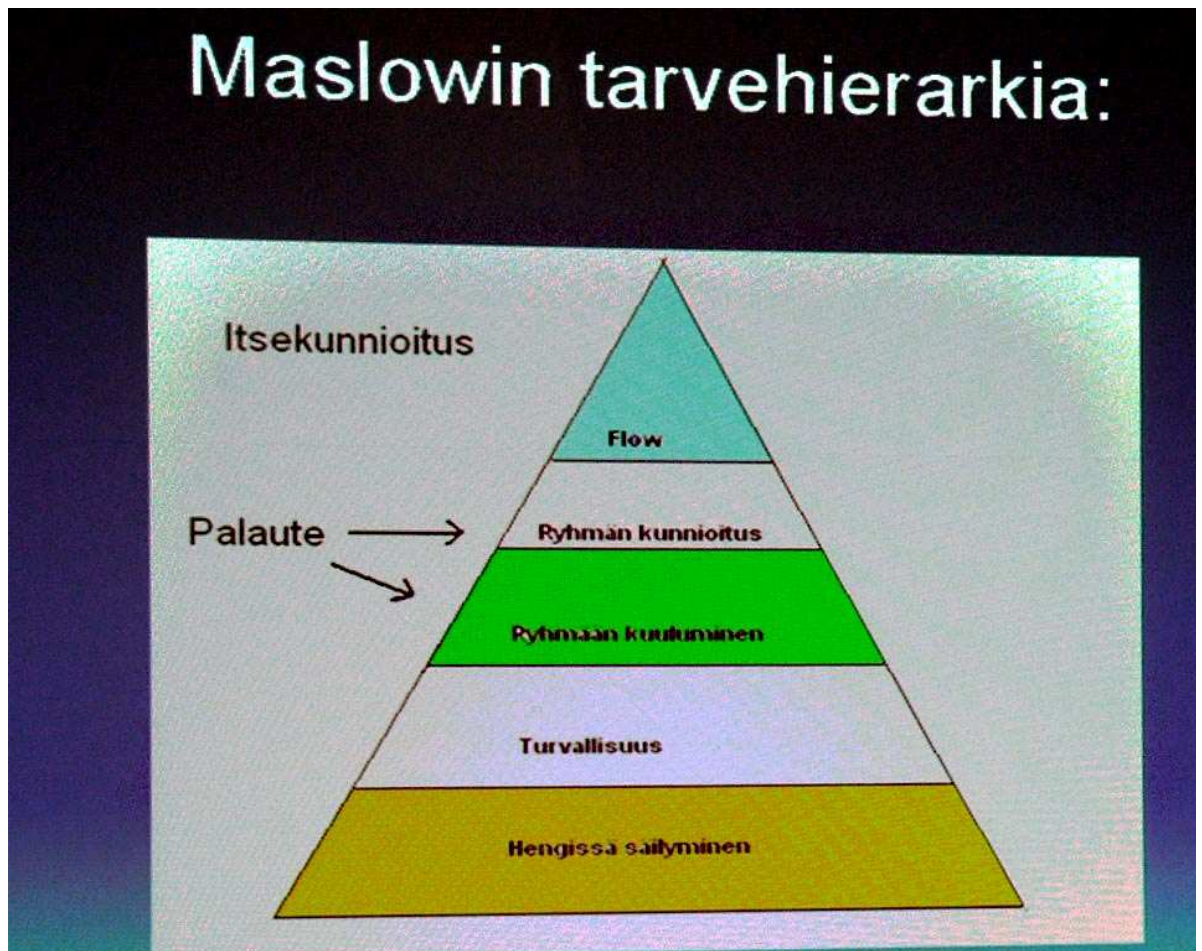
Lasta tulee suojella sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat kasvattaa hänessä taipumuksia rodulliseen, uskonnolliseen tai muunlaiseen syrjintään. Häntä on kasvatettava ymmärtämykseen, suvaitsevaisuuteen, kansojen välisen ystävyuden, rauhan ja yleismaailmallisen veljeyden hengessä sekä täysin tietäen, että hänen tarmonsä ja kykynsä olisi saatettava palvelemaan hänen lähimmäisiään.

HURGHADAN KARTTA

LIITE 4/4**MASLOWIN TARVEHIERARKIA**

Maslowin tarvehierarkialla, jossa tarpeet esitetään seitsemänä tasona. Niistä alimpana ovat ihmisen elämän jatkumiselle välttämättömät fysiologiset tarpeet. Hierarkian mukaan jokaisen alemman tason tulee joltain osin olla tyydytetty ennen kuin seuraavan, ylemmän tason tarpeet alkavat viritä.

Lähde: <http://www.perho.com/koulut/kk-koulu/vuosi0708/html2/kasvatusta.htm>